

Istenem köszönöm, hogy megajándékozta ezzel, az immár hatodik évi B-lelkigyakorlattal.

Köszönöm, hogy el nem fogytak azok, akiknek a Te Országod építésére szolgáló „közös dolgaik” vannak. Köszönöm, hogy ajándékból nem messzi idegenben kell lennem, hanem együtt lehetek testvéreimmel.

Kérem, hogy a közös dolgainknak jutó fél napon is légy velünk.

A Te Lelked szóljon mindannyiunk szavából. Az egymás véleményére nagyon figyelni tudás Lelke, a megértés Lelke, a meggyőződésünkhöz való hűség Lelke, a nézeteinket határozottan képviselés Lelke, a nézeteinket szelíden képviselés Lelke.

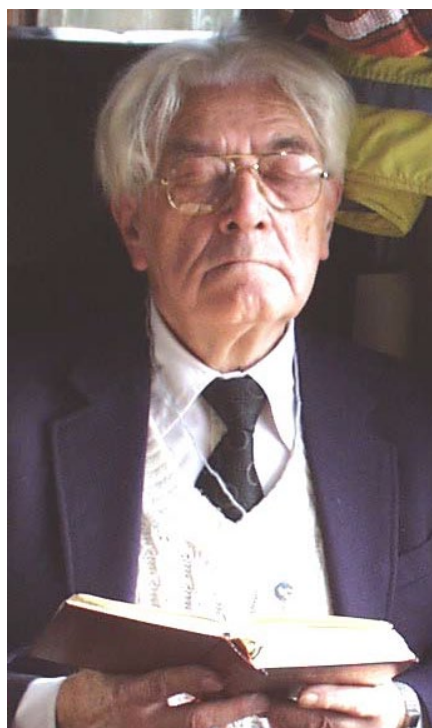
Kérlek, hogy ami tanácskozásaink során nekünk tetszik, az azonos legyen azzal, ami Lelkednek tetszik.

Magasztallak Istenem, mert elmondhatatlan szeretettedben munkatársaidnak hívtál meg minket. Magasztallak, mert országod papjaivá tettél minket. Magasztallak, mert olyan széppé akarod tenni életünket, mint Fiad életét.

Magasztallak, mert Magadból formáltál meg minket, mert az életed élésére hívtál meg minket, mert Fiad sorsára hívtál meg minket... engedelmességre a halálig, mégpedig a kereszthalálig...

hogy engedelmisségiünkért és hűségünkért végtelen ajándékokként nekünk adjad az örök élet koronáját. Amen.

(Bulányi György: Imádság)

XXVII. évfolyam 10. szám
2020. október

Bulányi Gy.: Hogyan jött ki Jézus...?	4530
Szalay E.: Interjú dr. Merza Józseffel	4531
Bulányi Gy.: Életelegancia és...	4534
KÖNYVAJÁNLÓ	4535
Kovács L.: A vallástipró	4536
Máté-Tóth A.: Saját vélemény...	4538
Vincze E.: Neveléstörténeti áttekintés	4539
Metzger B.: A fiát kereste	4543
AJÁNLÁS	4546
Farkas I.: A látás öröme	4547
Hegy B.: Isten egyedül van	4553
Tekeres Á. N.: Szegeő József (Alias: Totya)	4554

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»
Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY

HOGYAN JÖTT KI JÉZUS A JORDÁN BÓL?

Mielőtt válaszoltam volna a kérdésre, ötperces liturgika-órát tartottam az alábbi módon.

A zsinat előtt az év 52 vasárnapján azt az evangéliumi szakaszt hallottuk, amit tavaly hallottunk, s amit majd jövőre hallunk. A zsinat óta nem így van. Amit ma felolvastam, három év múltán: 2005-ben halljuk újra. A zsinat azt akarta, hogy ne csupán ötven, hanem százötven szakasszal is ismerkedjünk a vasárnapi szentmiséken. Van A-, van B-, és van C-év – külön-külön szövegekkel. Máté vagy Márk vagy Lukács szövegeit futtatják ezek az évek. Az idej – az A-év – Mátét futtatja.

Nemcsak ezt a liturgikus változtatást hozta a Zsinat. Az egyházi évben két ünnepkört állapított meg: a karácsonyi és a húsvéti. A karácsonyi ünnepkör 6

vasárnapra terjed, a húsvéti pedig 17 vasárnapra. Ez összesen 23 vasárnap. A többi vasárnap az *évközi vasárnapok* nevet viseli. Ilyen pedig van 33. 23 meg 33 – ez összesen 56. De csak 52 vasárnap van. Ezért mindig ki kell maradnia 4 vasárnap szövegének. Melyik négy marad ki?

Ez azon fordul, hogy rövid-e vagy hosszú a farsang. Ez meg azon, hogy *a tavaszi napéjegylenlőséget követő holdtölte utáni vasárnap* – mikor van. Azért fordul ezen, mert ekkor van húsvét. Márc. 21-én van a tavaszi napéjegylenlőség. Ha ez péntekre esik, s a rákövetkező szombat van holdtölte, akkor az ilyen évben márc. 23-án van húsvét. Ha viszont márc. 21-re esik a holdtölte, akkor várni kell egy holdhónapot, azaz 28 napot, s ez már április 18. Ha ez a nap vasárnapra esik, akkor meg kell várni a következő vasárnapot, s akkor Szent Márk napján lesz húsvét, azaz április 25-én. Márc. 23 és április 25 között van négy vasárnap. Az idén a tavaszi napéjegylenlőséget követi pár nap múlva a holdtölte, s ezért tíz nap múltán, márc. 31-én már húsvétolunk.

A mai vasárnapkal zárul a karácsonyi ünnepekör. Kezdődik a farsang, s a liturgiában az *évközi vasárnapok* sora. Mért ilyen hamar? Mért korán van húsvét, s ennek következtében az idén már február 13-ára esik hamvazószerda, s kezdődik vele a húsvéti ünnepekör, s egyelőre véget érnek az *évközi vasárnapok*: hamvazószerda előtt, február 10-én. A 33 *évközi vasárnapból* eddigre elfogyasztunk ötöt. Majd június 9-én – pünkösd, Szentháromság vasárnapja és Úrnapja után – folytatjuk. De nem a hatodikkal folytatjuk, hanem a tizedikkel. Miért? Mért a korai húsvét következtében a 6., a 7., a 8. és a 9. kimaradt. Ha később lenne húsvét, ha mondjuk négy héttel hosszabb lenne a farsang, akkor nem ezek maradnának ki, hanem a 10., 11., 12. és 13. *évközi vasárnap* maradna ki.

Mért részletezem ezt? Mindjárt kiviláglik. Az A-év – Máté éve. Hozza tehát főleg Máté külön anyagát, ami a többi evangéliumban nincs. Máté egyik legbecsesebb külön anyaga a három fejezetre terjedő *Hegybeszéd*. Szán is neki a liturgia összesen hat vasárnapot: a 3.-tól a 9. vasárnapig. Három hét múlva halljuk is már, hogy *Boldogok a lelki szegények*. A rá következő vasárnapon pedig azt, hogy *Ti vagytok a világ világossága*. Aztán mintha elvágta volna, mert négy *évközi vasárnap* kimarad, s nincs mód prédikálni arról, hogy *Ne ölj! Tartsd oda másikat! Nem szolgálhattok Istennek is meg a Pénznek is! Nem ismerlek benneteket stb*. Ezekről a témáktól – a naptár irgalmából – idén a kedves hívek megmenekülnek. S ezzel vége is lett a liturgia ismereteket közvetítő okításnak.

Ma azonban másról van szó. Jézus tekintélyének megalapozásáról: *Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik*. A bibliakritika nem vonja kétségbe, hogy legalább Jézus hallotta az Atya hangját. De megkérdezi, hogy minek következtében hallotta. Elmondom, hogy én hogyan gondolom. Valami okból Jézus becsukta názareti házat s műhelyét, amelyben ácskodott, azaz mezőgazdasági faszerszámokat készített: ekét, jármot. Becsukja és nem nyitja ki többé. Elmegy ahhoz, akit legtöbbször becsül kora társadalmában: unokabátyjához, a Keresztelőhöz. A főpapokhoz, írástudókhoz, vénékhez nem. Heródes embereihez sem. Qumránba sem, a szikáriusok közé sem. Kellő áhitattal megy megkeresztelkedni. Utána elmegy a pusztába, ahol végérvényesen ellene mond a világ eszményeinek. A pusztából kijöve pedig tanítványgyűjtésbe fog. Harmincas évei közepén jár, amikor egy férfiember – akkoriban, s talán ma is – eldönti már, hogy mire használja az életét. Jézus az Isten Országának szenteli az életét. A keresztelkedésekor Isten jóváhagyja ezt a szándékot.

Van, aki másképpen gondolja. Lehet, hogy igaza van. Hogyan gondolja? Jézus nem véglegesen hagyja el názareti házat, műhelyét. Elmegy a Keresztelőhöz, mert ő is úgy gondolja Izrael jövőjét, mint a Keresztelő: jön az Isten haragja, megtisztítja szérűjét, kezében a szórólapat: a pelyvát elégeti olthatatlan tűzzel, a búzát pedig begyűjti szérűjébe. *Mindenesetre a keresztség után egy teljesen megváltozott Jézus lépett fel...* – írja minap megjelent könyvében Sárdy Péter. Milyen alapon állítja ezt a neves szerző? Azon az alapon, hogy Jézus három esztendő tanításának nem a szérűtakarítás az összefoglalója, hanem inkább ez: *Napját felkelti jókra és gonoszakra, esőt ad igazaknak és hamisaknak*.

Miért gondolom az én változatomat valószínűnek? Igazat adok Sárdynak abban, ahogyan összefoglalja Jézus tanítását. De nem gondolom, hogy Jézusnak ez a szemlélete a keresztelkedésekor, keresztelése után született volna meg. Úgy gondolom, hogy évtizedek gondolati fejlődése teremti meg azt a Jézust és jézusi szemléletet, akit és amelyet ismerünk, és nem egy vallási cselekmény. Rám vallási cselekmények ilyen hatással nem voltak. Pappá szentelése sem. A Bokor emberállományán sem tapasztaltam ilyesféléket. Ezt a tapasztalatomat általánosítom. Igazam van-e?

Megpróbálom teremtésteológiailag megvizsgálni ezt a kérdést. Isten nyilvánvalóan arra a célra alkalmasnak teremti meg az embert, amire megteremtette. Szabadnak teremtette őt, s azt várja, hogy szabadságát arra használja fel, amire megteremtette. Arra teremtette meg, hogy szeresse felebarátját, mint saját magát, s

ezzel szeresse vissza Istenét. De a szabadság azt jelenti, hogy az embernek módja van azt is gondolnia, hogy majd bolond lesz hat és fél milliárd embertársát úgy szeretni, mint magát. Szabadságában áll azt akarnia, hogy csak magát s közvetlen övéit szeresse úgy, mint saját magát. Szabadságában áll, hogy boldogságát az önzésben, ám a családjára kitágított önzésében keresse. Szabadságában áll tehát, hogy értelmével, akaratával, érzelmvilágával az ellenkezőjét vagy legalábbis kevesebbet keressen annál, amire Isten megteremtette. Persze szabadságában áll az is, hogy a lelkiismeretében szóló Istenre figyeljen, s értelmével, akaratával, érzelmvilágával a mindenkit szeretésre tegye rá életét.

Jézus kb. 33-35 éves, amikor elmegy a Jordánhoz. Húsz éve múlt, hogy értelmes kérdéseivel és válaszaival 12 éves korában kivívta a templomban az ott tanítóknak a csodálatát. Megengedem, hogy e húsz esztendő alatt értelmével, akaratával, érzelmvilágával ő is csak annyira jutott, mint a Keresztelő. Azaz várta az Isten haragjának napját, amikor is Isten rendet tesz a világban: kitakarítja szérűjét. De akkor kétlem, hogy a bemerítés vagy az isteni szózat hatásának olyan következménye támad, hogy rájön a maga és a Keresztelő nézetének-hitének az ellenkezőjére. Kétlem, hogy más ember jön ki a vízből, mint aki bement a vízbe.

Ha mégis így volna, ez teremtésteológiaiilag ezt jelentené: Isten nem az alapvető szellemi-lelki képességeinkre bízta sorsunkat, hanem egy vallási cselekményre. Aki hozzájut egy ilyesmihez, annak Isten rendet tesz a fejében, megtisztítja törekvését, s rávezeti arra, hogy miben áll a boldogsága. Nem akarok értetlen lenni a vallási cselekményekkel szemben, de nem akarok foglyul esni sem nekik.

Nem akarok értetlen lenni, tehát elismerem, hogy vallási cselekményeknek indító vagy Isten felé bennünket továbbtaszító hatásuk lehet. Nem a megszokott cselekményeknek szokott ilyen hatásuk lenni; Jézus életében a szombati zsinagógai istentiszteletek, a mi életünkben a vasárnapi templomi szentmisék az ilyenek. A rendkívüliebbeknek szokott ilyen hatásuk lenni: Jézus társadalmában pl. a Jordánba bemerítésnek, a mi életünkben egy kisközösségi lelkigyakorlatnak, vagy egy medjugorjei zárándoklatnak. De kétlem, a vallási élmény életet rendbe tenni tudó erejét. Indítást adhat, életet rendbe nem tehet. Automatikusán nem cseréli le értékrendemet. Automatikusán nem változtatja meg törekvéseim irányát. Automatikusán nem eredményezi életem boldogságát. Nem hiszem,

amit Sárdy mond. Úgy jött ki Jézus a Jordánból, hogy megerősödött abban, amire rá akarta tenni az életét.

Vagy mindez nem így van? Isten belenyúl az életünkbe akkor, amikor ő akarja? De nem jelenti ez azt, hogy Isten a nagy bábjátékos? Mi pedig csak dróton rángatott Marionett-figurák vagyunk? Hogyan van ez? Isten bennetek. Hangját kimondhatatlan s egyszeri egyediségtek (individuum ineffabile) folytán halljátok mindannyian. Újra kérdem: hogyan van ez?

SZALAY ERZSÉBET

INTERJÚ DR. MERZA JÓZSEFFEL

A magyar abolicionista mozgalom egyik alapító tagja a halálbüntetésben megnyilvánuló erőszak igazságtalanságából kiindulva a komolyan vett keresztény életelvek mindenfajta erőszakkal szemben álló természetéről beszél.

A hagyományos „harcos” baloldal a pacifizmustól, az erőszakelv elutasításától, mint túlságosan absztrakt humanizmustól határolta el magát. Képviselőit naiv-erőtlen álmodozóknak minősítette, sőt el is ítélte az osztályharc szempontjából ártalmas, „kapituláns” törekvéseikért. Az osztályharc erőszakos formái által létrehozott terrorhatalmak negatív történelmi mérlege azonban ma ezen álláspont felülvizsgálatára késztet, s annak végiggondolására: hogyan lehet a keresztény, polgári és egyéb humanizmusmodellek igazságait úgy felhasználni, hogy azok hatékonyak lehessenek a baloldal alapvető céljainak megfelelően a társadalmi igazságtalanságot konzerváló hatalmi erőszak ellenében is. Az erőszakellenesség egy erőszakra épült korszak után erős gondolat, különösen az értelmiség körében, amely az ehhez felhasználható szemléleti alapokat a legkülönbözőbb forrásokból meríti. A baloldal új arculatának kialakításához érdemes közelebbről is szemügyre venni az erőszakmentesség, a humanizmus különböző logikáit: a komolyan vett keresztény szellem, az új élményként felfedezett keleti filozófiák, az ökológiai mozgalmak, az abolicionisták és mások gondolkodásmódját, érvrendszerét.

Az egyéni változatok nyilván az adott egyén szellemi élet-útjából is következnek: nem ritkán harcos álláspontból jut el valaki a krisztusi megbékélés-tanokig, mást éppen az egyházak álszentsége vagy lelki erőszaka keltette csalódás irányít egzotikus vallások vagy valamely egyszemélyes humanizmus-eszmény „felfedezése” felé.

Az erőszakmentesség (önmagukat nem baloldaliként meghatározó) néhány képviselőjének gondolatait, úgy véltük, azért is érdemes megismertetni olvasóinkkal, hogy – az elhatárolások helyett a közös nevezőre figyelve – a baloldali szemlélet ez úton is gyarapíthassa eszköztárát.

*

Az alábbi szöveg a dr. Merza Józseffel, a Halálbüntetést Ellenzők Ligájának alapító tagjával s egyben a Bokor Katolikus Bázisközösség tagjával folytatott beszélgetés tömörítvénye.

A Halálbüntetést Ellenzők Ligájának létrejöttét vezető jogászok kezdeményezték, talán azzal is összefüggésben, hogy fel kell zárkóznunk a Közös Európai Házhhoz. Európa legtöbb országában eltörölték a halálbüntetést, Csehszlovákiában éppen most. Az Állam- és Jogtudományi Karon 20 ember gyűlt össze a megalakulásra, jogászok, oktatók, közéleti személyiségek. Én úgy kerültem ebbe az alakuló ligába, hogy megkérdezték – mivel a Bokor nevű katolikus bázisközösséghez tartozom -, hogy a közösség hajlandó lenne-e támogatni ezt a kezdeményezést? Ha valamit, akkor ezt támogatjuk, hiszen a miénk az erőszakmentességet minden tekintetben markánsan képviselő közösség. Ma a Liga körülbelül 600 tagjának legalább 3/4 része a Bokorból van.

A Liga megalakult, bejegyeztette magát, ezt a *Magyar Nemzetben* hirdetésben tettük közzé, közölve, hogy várjuk azok jelentkezését, akik a halálbüntetés eltörlését támogatják. Tanárok, lelkészek, pszichiáterek, ügyvédek, háztartásbeliek jelentkeztek, a legkülönbözőbb foglalkozású és mentalitású emberek. Egyértelmű volt, hogy úgy kell megfogalmaznunk célkitűzéseinket, hogy azokat nyugodtan vállalhassa mindenki, meghagyva minden résztvevőnek, hogy a halálbüntetés eltörlése mellett a lelkiismerete szerint legjobbnak tartott módon, a számára legmegfelelőbb érvrendszerrel agitáljon.

A jogászok nyilvánvalóan azzal érvelnek, hogy a halálbüntetés értelmetlen, mert nem valósítja meg azt a célt, amit szolgál, hogy elrettentse az embereket további bűnök elkövetésétől; jogilag különben sem tiszta, hogy egyáltalán van-e joga az embernek bármilyen címen elvenni más ember életét. A jogászok és a pszichológusok is elmondják, hogy a halálbüntetés megléte vagy eltörlése nem befolyásolja lényegesen a bűnözési statisztikát: ahol eltörlik a halálbüntetést, nem kezd el mindenki gyilkolni a másikat; aki embertől, annak számára az erre készítő motívumok

fontosabbak, mint az, hogy ezért őt felakasztják-e vagy sem.

A mi közösségünk, lévén egy keresztény közösség, örül annak, hogy a jogászok, pszichológusok, szociológusok megállapítják ezeket a tényeket, mert ez csak segít, de a mi esetünkben a vallási indíttatás eleve a halálbüntetés ellenzéséhez vezet. Lehet hivatkozni a „Ne ölj!” parancsra, én jobban szeretek a Hegyi Beszédre hivatkozni, amely a megbocsátás, a türelem, az erőszakmentesség és más eszmények foglalatosa. Mi úgy gondoljuk, keresztény ember számára tilos embert ölni. Hogy más, racionális érvek is támogatják ezt, ennek csak örülünk.

A Ligában széles körű tagtoborzás nem volt. A magyar társadalomban egyébként elég nagy az ellenzéke ennek a dolognak. Az átlagpolgár, különösen, amikor az újságban valamilyen különösen kegyetlen gyilkosságról olvas, összeszorítja az öklét, és egyértelműen halálbüntetést kíván, az abolicionista törekvéseket pedig úgy fogadja, hogy megint felülről akarnak valamit rátukmálni; és abban sem bízom, hogy az egyházak ezt a kezdeményezést olyan lelkesen és egyöntetűen támogathatják, amennyire ez tőlük elvárható lenne. A mi álláspontunkat az Evangélium határozza meg, amelynek központi parancsa az ellenségszeretet, amely az emberszeretet része. Bár nem a könnyebb része, néha leküzdhetetlen nehézséget okoz. Az emberszeretethez tartozik, hogy nem veszem el mások életét. De az emberszeretethez is az is, hogy nem tanulok fegyveres önvédelmet, hogy nem megyek be a hadseregbe. (Bázisközösségünk ebben a tekintetben is vagy 30 börtönviselt fiataalt produkált az elmúlt évtizedben.) Az evangéliumi emberszeretethez igen sok összetevője van, az is része, ha a munkahelyemen odaül mellém egy ember, hogy „úgy le vagyok törve”, akkor nem hagyom annyiban a dolgot, hanem azt mondom, hogy gyere, üljünk le valahol, igyunk meg egy kávé, és akkor egy óráig üldögélünk valahol, és meghallgatja az ember a másikat. Ezek a dolgok összefüggenek. A halálbüntetés ellenzése csak igen kis szelete az emberszeretethez. Az eltörlés persze parlamenti kérdés, az ember azt teheti, hogy támogatja.

Hogy az emberek annyira ellenzik a halálbüntetés eltörlését, annak legfőbb motívuma a félelem. Az emberek nagyon félnek a bűnözőktől, mert az hiszik, hogy azok nagyon különböznek tőlük, pedig az a néni a sarkon, aki azt mondja, hogy nehogy rászabadítsák a társadalomra ezeket az embereket, ha olyan helyzet elé kerül, alkalomadtán ugyanolyan gyilkos tudna lenni. Az embernek potenciálisan megvan az a képessége, hogy megölje a másikat. Nekem is. Minden apa tudja, aki már

egyszer alaposan megverte a gyerekeit. Az emberben annyira benne van az agresszió. Hogy hogyan lehet mégis tisztességes az ember? Az idegeibe kell ivódjon, hogy mit kell választania. De sosem lehetünk egészen biztosak abban, hogy mi az erősebb: a különböző bennünk lévő s bennünket esetleg éppen rossz irányban mozdító motívumok, vagy a meggyőződés. Amit tudok, hogy az életemet erre állítom rá, próbálom magam minél jobban átítatni ezzel az etikával. Hogy mennyit fogok belőle teljesíteni, azt nem tudom, de egy dolgot biztosan tudok: nem határozom el, hogy gazember leszek; nem határozom el, hogy kevesebbet fogok teljesíteni, mint amit az erkölcsi törvények nekem előírnak. Nem tagadom le a törvényt az égről.

A fajon belüli erőszak-emberi sajátosság. Az állatvilágban a fejlettebb élőlény megeszi a fejletlenebbet, a fajtájabelieket általában nem eszi meg. A bikák párbajánál, ha az egyik fél jelzi, hogy enged, akkor nem öli meg a másik. Az embernél viszont megvan az, hogy mi képesek vagyunk a saját fajunkat rombolni. Ha fundamentalista volnék, a Bibliát szó szerint véve azt mondanám, hogy ez az ördög műve. Mivel én nem tudok ilyen mereven gondolkodni, azt mondom, hogy nem tudom, honnan van az emberben ez a fajta agresszió. Valamiképpen biztosan összefügg azzal, hogy az ember szabad döntésekre képes. De hogy ez hogyan vált ilyen mértékű fajon belüli önirtássá, ezt nem tudom megmondani. Az emberiség a legjobbjában megpróbál ezen az erőszakon túljutni. Akár apuka, akár munkahelyi vezető, akár politikus: érzi azt, hogy az a jobb megoldás, ha az ember a dolgokat megbeszélve, a másikat meghallgatva, közös megegyezéssel jut valamire, a kényszert, mint eszközt nem kell alkalmazni, s ennek legvégső formáját, az emberölést akár háborúskodásban, akár bíraskodásban el lehet kerülni. Erre az emberi faj legjobb tagjaiban, legjobb pillanataiban már rájött, függetlenül attól, hogy csak pár évtizeddel vagyunk a legszörnyűbb emberirtás után. A mai világban már szinte közhely az erőszakmentesség, a tárgyalások útján való megoldás a békés eszközök; szóval az ember csak azt hallja, hogy béke, béke, és közben azt látja, hogy Bukarestben láncsal verik a gyerekeket. Az én alapkönyvem az Evangélium, amely azt mondja, emberszeretetre van szükség, megbocsátásra van szükség, és a békét kell építeni; ettől függetlenül az evangéliumban is van olyan történet, amely azt ábrázolja, hogy a világ végén hatalmas összecsapások lesznek az emberek csoportjai között, és a bűn elhatalmasodik, és lesz büntetés, fogagnak csikorgatása. A fundamentalista gondolkodásnak ez lehetőséget ad arra, hogy válságos pillanatokban a világ

végét emlegesse, de az az ember, aki az evangéliumot megfogalmazta, az tisztában volt azzal, hogy a történelmen végig fog menni két szál: annak a szála, aki az emberséget, az emberszeretetet képviseli, és ennek bele kell ütköznie egy másik vonalba, amit az erőszak emberei képviselnek. Ezt látva, azt kell mondani, hogy ez az emberi természetben benne lévő egyik lehetőség, a gonoszság lehetősége, amely az emberben benne lévő másik lehetőséggel küzdött, de talán az emberi történelemnek éppen az a fenntartója, az szolgáltatja a történelemhez az anyagot, hogy az embernek ez a próbálkozása a véges időben teljes sikerre nem számíthat.

Nyilván sok szelíd ember volt a Jézus Krisztus előtti időben is. Magáról Jézus Krisztusról azt gondolták, hogy megoldotta ezt a problémát, de hát nem tudta megoldani, mert hiába lett katolikus egyház, hat-hétszáz milliós nagyságrendű, a katolikus egyház története is egyrészt erőszakosságok története: a keresztesháborúk, az eretnokségek felszámolásáért folytatott törekvések, amelyek nevében embereket megaláztak, bebörtönöztek, megégettek. Mert az hitték, hogy birtokosai az egyetlen igazságnak, jóllehet idézik Szent Pált, hogy tükör által, homályosan látunk, s a tévedésre megvan a joga annak is, akit eretneknek vélnék; mint ahogy téveszme uralma alatt áll az is, aki abban a meggyőződésben cselekszik, hogy Istent szolgálja, ha például Husz Jánost máglyára küldi.

Én végül is jobbnak tartom, ha azt mondjuk, hogy pontosan nem tudjuk. Azt tudjuk, hogy szabad akaratum, bizonyos döntési szabadságunk van, és azzal élünk, és elvben minden nagy problémát képesek vagyunk békésen megoldani.

A magyar nemzeti gondolkodásban különben nincs hagyománya az erőszakmentes gondolkodásnak. Túl azon, hogy a honfoglalás előtti magyarok nomádok voltak, harcosok, portyáztak, hóstetteket hajtottak végre. Később megkeresztelkedett a magyar nép is. Szent István személyében egy olyan hatalmas karakterű és súlyú embert kaptunk a magyar társadalom élére, aki ellen nagyon nehéz ellenérveket felsorakoztatni, és nagyon nehéz kimondani azt, hogy az a királyunk, aki Szilveszter pápától koronát kapott, és akit a magyar szentek sorába iktattunk, és akinek az oltárképe előtt imádkozunk, és akinek a megmaradt jobb kezét aranyos urnában körmenetben fogják augusztus 20-án körülvinni – az nem volt keresztény. Mit tegyünk, ha István királyunk akkor vette magára a keresztiségét, amikor Isten nevében ölni lehetett. Ez semmit sem von le István kitűnő karakteréből, de nem volt keresztény,

mert Gellért püspök azt az evangéliumot tanította meg neki, ami akkor volt az uralkodó „központi bizottsági határozat”, jóval Constantinus után (amikor is már az uralkodás szempontjai kerültek az előtérbe: az állam, mint szent eszme).

De mégis azzal fejezném be, hogy Németh László Gandhi-drámába előszavában felvetette, hogy új európai gondolkodásra lenne szükség, hiszen Európában a XX. században borzalmasan felszaporodott az erőszak. Németh László azt gondolta, hogy lehetséges valamilyen európai erőszakmentességet csinálni; s én is azt gondolom, nem lehet szebb feladata egy valamelyest is olvasott embernek, mint hogy a maga képességeivel beálljon ezeknek a gondolkodóknak a sorába.

1990. október 1.

BULÁNYI GYÖRGY

ÉLETELEGANCIA ÉS RETTENTHETETLENSÉG,

BÚCSÚZTATÓ BENYHE JÁNOSNÉ ANDI TEMETÉSÉN

Testvéreim! Ez nem a tudás és nem is a kételkedés órája. Az emberi élet kitüntetett pillanatai — a bizonyágtételéi. Nem a kétszerkettőnégy bizonyosságairól, hanem a bizonytalanságok világán belül állva teszünk ilyenkor hitet valamiről. A születés pillanatában arról, hogy valami elkezdődik, aminek értelme s célja van. A halál órájában is bizonyágot teszünk. Mi most erről: Andi Jézust követte, az Úton járt, a jézusi életet választotta, az ő igazságára tette rá életét. S ezért lakást is kapott már Jézus Atyjának házában, mert Jézus elkészítette és berendezte neki, mielőtt eljött érte azon a keddről szerdára virradó éjszakán, amikor Andi teste megszűnt zihálni az egyre ritkuló levegőért. S így aztán most már megint mosolyog — ezüst hajával? fehér blúzában? —, ahogyan pár hónapja, amikor a Kézfogás Konferencián átadta másnak is, nekem is a Közösség ajándékait.

A találkozások idejét felváltja immár számunkra az emlékezés. Számunkra, akik közel félszázada ismertük, ismerjük, mert közös célok felé topogtunk-futot-tunk, csendesebben vagy énekelve, kevés reménnyel vagy tele bizakodással. Mi is volt ez a cél? "Megkötöm magamat baráti kötéllel" — Andi leikéből szakadtak ki e sorok jó húsz éve a "Megkötöm lovamat" kezdetű népdal melódiájára. A dallam szárnyat adott a

szövegnek, a szöveg a dallamnak. Jó néhány éve Clevelandben egy kisközösséget akartam megtanítani rá. Nem kellett. Ismerték. A pártállam útlevele híján is átjutott az óceánon.

A közös cél Andinél a barátságban öltött testet. Számára az Isten, a Szeretet Országá barátkozásokban állt fenn. Ennek volt ő nagymestere. Az égő csipkebokorból bemutatkozó Isten nevét folyóiratunk címévé tettük: ÉRTED VAGYOK. Andi barátkozási művészetének is ez a név volt a titka. Ha valaki útjába akadt, ő úgy nézett és mosolygott rá, hogy abban benne volt: Érted vagyok! Gyógyított is vele: amikor édesanyjának elméje elborult, ő rátette kezét, megcsókolta, ránézett értedvagyok-szemével, s lecsendesítette őt.

Telefonon jelzem a napokban közös ismerősünknek Andi halálhírét. "Dehát pár hete voltam nála és nem láttam semmit" — mondja értetlenül. Hát ez az. Andi nem magáért, csak értünk volt. A gyilkos kör jelentkezéseivel traktálni akár a hozzá legközelebb állókat is, nem fért bele Andi életeleganciájába. Halála előtt 18 nappal egy péntek estére

vártuk baráti, két évtizede szokásos közös nyaralásunkra. "Most kicsit nem jól érzem magam" — telefonálja pénteken —, majd vasárnap estére vonattal utánatok megyek". Közben azonban szombat este megvallja fiának, hogy nem bírja tovább, kórházba akar menni. Az orvosoknak nem volt mit tenniük vele. Ómaga pedig, amikor magánál volt, hálás szívvel örvendezett azoknak, akik meglátogatták.

Mit hagyott maga után — túl két gyermekén és tíz unokáján? Talán megemlíthetem, hogy a nyáron volt, hogy 44 éve megismertem egy 8 napos lelki gyakorlaton. 17 évesen, kortársaival vagy hatvanad magával úgy jönnek naponta, hogy az aggódó szülők "Fogkefét és pizsamát nem viszel?" szavakkal engedik el őket. Letartóztatásukra gondolnak, mert Rákosi kemény diktatúrájának éve már ez. Kádár kemény diktatúrája idején házkutatáskor megfenyegetik, hogy elviszik. Nyugodtan válaszol: Maguk meg addig vigyáznak a két gyerekre. A nosztrai börtönbe bátran beküldi a Pistiről, Jutkáról készített családi képeket. Amikor az iskolában a hatóságoktól megokosított igazgatója neveket sorol fel neki rémülten kérdezve tőle, hogy "Ezekkel Te kapcsolatot tartasz fenn?" — Andi nyugodtan válaszol: "Legjobb barátaim". Andi

nemcsak elegáns. Rettenthetetlen is. Elegánsan és rettenthetetlenül a barátaiért él. Ez biztosan öröksége.

A Közösségben évente zsinatolunk. Úgy, hogy kiadunk egy fakadásfriss szöveggyűjteményt, amihez írásban hozzá lehet szólni. Andi idén nyáron is hozzászolt. Talán egyik utolsó írását idézhetem. Az egyik hívószöveg arról szólt, hogyha az emberiség közös nevezőjébe bekerülhetne a jézusi szeretet, a számlálóban megférhetne egymás mellett akármiféle Credo. Andi ezt válaszolta: "Ösztönösen érzem, hogy ez a felismerés korszakalkotó. Csak ez lehet a jövő útja. A történelem folyamán az igazi misztikusok felzárkóztak a jézusi elképzeléshez és életükkel igazolták, hogy csupán egy a szükséges: tenni az irgalmasság cselekedeteit. A tétel persze kimunkálendő, hiszen a számláló és a nevező között szoros az összefüggés, vagy legalábbis józan ésszel azt kell hinnünk, hogyha valaki hisz a személyes Szeretetlenben, talán többet és jobbat tud nyújtani embertársainak. "S most jön az elegancia: "Gyakorlatilag persze tömegével hozhatók az ellenpéldák is" Alighanem édesapjára, ateista barátaira gondolt itt. Majd folytatja: "Nem is kell törekednünk közös Credo-ra? De igen, csak 'agnosztikus' módon, azaz végtelen szelídséggel, hiszen látásunk szükségképpen tükör általi, rész szerinti, homályos."

Ez is öröksége. Katolikus elegancia ez, Babits katolikusságának értelmében: "Én katolikus vagyok, azaz hiszek a nemzeteken felülálló, egész világnak szóló katolikus igazságban. Másszóval: hiszek igazságban, mely túl van politikán, életünk helyi és pillanatnyi szükségletein: az én egyházam nem nemzeti egyház".

"Szelíd kísértet lennék én nagyon" —írta magáról Juhász Gyula. Andi szelíd kísértet sem lesz. Tiltaná eleganciája, mert tudja barátairól, hogy visszajelzései nélkül sem bizonytalanodnak el az Úton, melyet együtt jártak Vele. Hogy hogyan, nem tudhatjuk: de valahogyan majd tovább dolgozik velünk odaátról is. Segít Jézusnak helyet készíteni barátainak? Elkészíti az odafenti nyaralásra a harapni- és innivalót s leoszt előre, elnézésünket kérve, hogy kimaradt idén a nyári bridgepartikból? Besegít nekünk, hogy megvalósuljon a Közösségben — amiről szintén írt a nyáron — az "örökimádás" vagy az a Karitász Mű, melybe a múlt ősön belefogott, de nem sikerült tető alá hoznia: Nem tudom. S ez is benne van abban az irdatlan tengerben, amit mind-mind nem tudunk.

Dehát ez nem is a tudás, hanem a bizonyágtétevés órája, ami kevesebb és ugyanakkor több is, mint a tudás.

Tegyük tehát. Andival együtt is: "A mi hazánk a mennyben van. Onnan várjuk Jézust. Ő átalakítja gyarló, akár rákszaggatta testünket is, és hasonlóná teszi a maga megdicsőült testéhez."

Andikánk, a tiéd már átalakult. Ami pedig itt maradt belőle, tápláljon az is: "legyen televény földje a fának, s ágya száz új ibolyának". Ámen

KÖNYVAJÁNLÓ

A MÜNCHENI KÓDEX OLVASATA

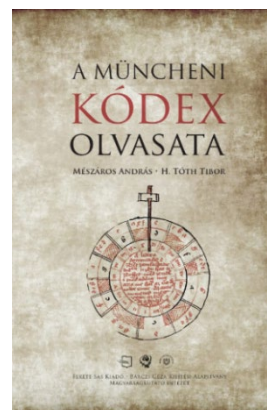
SZERKESZTŐ: MÉSZÁROS ANDRÁS

„A most megjelenő kötet az Olvasó a Müncheneri kódex (Tatrosi másolat, Jászay-kódex) néven ismert nyelvemlékünk hiteles, pontos és teljes olvasatát veheti kezébe. Első főnmaradt anyanyelvű naptárunkat és evangéliumfordításunkat mintegy 600 éve magyarították, feltehetőleg a szerémségi Kamoncban. A fordítás szövegének másolatát Néméti György készítette 1466-ban a moldvai Tatrosban.

A kódex korábbi, Szabó T. Ádám által készített, 1985-ben megjelent olvasata az *e* hangok jelölésbeli különbségeit figyelmen kívül hagyta; ez az új kritikai olvasat viszont teljes mértékben érvényre juttatja a kódex nyelvtörténeti szempontból is kiemelkedő jelentőségű sajátosságát: a zárt és a nyílt *e* hangok megkülönböztetését. Ez a jelölés az ún. Huszita Biblia három kódexe közül kettőnek, a Bécsi és a Müncheneri kódexnek egyedülálló különlegessége. Az olvasat az eredeti kézirat mellett Nyíri Antal és munkatársai betűhű kritikai szövegkiadására, illetőleg a kódex magyar–latin szótárára támaszkodik, és a mai helyesírás alkalmazása ellenére

(hangok, értelmezést megkönnyítő hangkapcsolatok, értelmesség központozás) hüen követi a kódex kéziratának minden betűjét és hangját.

A kötet közreadásával a kódex szövege mindenki számára elérhetővé és viszonylag könnyen olvashatóvá

válik. A nyelvemlék olvasatát előszó és bevezetés, magyarázó jegyzetsor, valamint a nyelvjárási jellemzők áttekintésével induló bőséges szójegyzék és a nyelvemlék zárt *ë*-zésének rendszerét részletesen bemutató függelék egészíti ki. A szerkesztők e munkával is felhívják a figyelmet nyelvemlékeink alapos megismerésének és feldolgozásának fontosságára.”

KOVÁCS LÁSZLÓ:

A VALLÁSTIPRÓ — MINIDRÁMA —

(Történik a kommunista önkényuralom idején)

A krisztus-szakállas

RIKKANCS: (aluljáró bejáratánál, kezében újságok, kiabál) Szenzáció! Óriási szenzáció! Jézus Krisztus az EMKE aluljáróban! Szenzáció!

PAP: (pénzt kotor elő) Kérek egy újságot!

RIKKANCS: Nem az újságban. Ott lenn az aluljáróban. Az aluljáróban a szenzáció!

PAP: (rohan, nyakát nyújtogatja, megtorpan) Ott van... Igen, Ő az... Farmerban... (számol) Egy, kettő, három... tizenegy rongyos... Az apostolok... (törtet)

RIPORTER I.: (kezében tábla: „Esti Hírlap”, összeütközik a pappal) Szabad! Szabad! Itt az Esti Hírlap munkatársa!

RIPORTER II.: (magnó, mikrofon, kaiapján felirat: „Magyar Rádió”, nekimegy a papnak) Elnézést! Elnézést! Uram, ne tolakodjék, én a Magyar Rádiótól vagyok!

PAP: (ingerülten) Ki tolakszik? Mag^o jött nekem.

TÉVÉS I.I.L: (kamera, kábelek, egyik a pap elé áll a kábelt húzva) Vigyázat!

PAP: (félrelöki) Engedjen!

TÉVÉS II.: (odaszól társának) Halló, Jack, nem tudod ki ez az ürge? Széttépi a tyúkbeleinket!

PAP: (nekitámad) Ha tudni akarja, pap vagyok! És így is több közöm van Jézushoz, mint maguknak. Engedjen! (áttörve a tömegen Jézushoz és a tanítványok elé kerül)

A TIZENEGY: (szorosan egymás mellett, nézelődnek, hol Jézusra, hol a tömegre figyelnek)

JÉZUS: (megköszörüli torkát, tüzesen szól) Folytatom... Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudozva minden rosszat fognak rátok...

PAP: (a lendülettől Jézusnak esik) Bocsánat, Mester!

JÉZUS: (elhallgat, felállítja a papot, ránéz) Mit akarsz?

PAP: (hebeg) Hogy mit akarok? Mit is akarok?

(hirtelen) Tudom már. Gyere, gyere velem. Éppen jókor jöttél. Gyere a templomba, ott a helyed. A püspök úr nagy ünnepi misét celebrál. Rengetegen lesznek ott. Mind a te híveid. Gyere! (próbálja kivonszolni a tömegeből, a feljáró felé)

JÉZUS: (könnyedén kiszabadítja karját a pap markából) Várj! (tagolva) Mi az, hogy templom?

Mi az, hogy templom?

PAP: (döbbenet néz rá) Mester, hát nem tudod? (magyaráz) Gondolj csak vissza a jeruzsálemi templomra. Olyan. A főváros legnagyobb temploma. A Bazilika. Öt zajlanak az országos ünnepek, főpapi misék...

JÉZUS: (közbevág) Nem megyek.

A TIZENEGY: (összenéznek, némán helyeselnek) Nem megy.

EGY NŐ: (a tömegeből felszisszen) Nem megy?

EGY FÉRFI: (morogva) Mi az, hogy nem megy?

PAP: (magyarázkodva) Miért nem, Uram? Ez a templom nem Kaifásé, hanem a Te templomod. Millió van szerte a világon. Neked építették.

JÉZUS: (rámered) Én, milliomos háztulajdonos? Nekem millió házam van, akinek nem volt hová fejem lehajtani?! (villámokat szór)

PAP: (nem enged) Hiába szór villámokat a szemed. Meg kell értened! Most már meghaltál, mi több, fel is támadtál, hát megillet...

JÉZUS: (felkiált) A templom kárpitja kettéhasadt azon a Pénteken. De azt még az a számarai asszony is tudta, aki bizony nagy k... volt, hogy Lélek az Isten és Lélekben kell őt imádni...

PAP: (közbevág) Nem úgy van az, Uram! Ellentmondásba keveredsz! Hát te is jártál templomba, már tizenkét éves korodtól...

JÉZUS: (a tömeg fölé terjeszti kezét) Az emberek miatt, akikhez Atyámtól küldtettem.

EGY FÉRFI: (karján egy kisgyerekekkel bekiabál) És a templomaiddal mit csináljunk?

JÉZUS: Van lakásod?

EGY FÉRFI: Egy albérlet öt gyerekkel.

JÉZUS: Költözzetek be a házamba. Azt mondták, enyém!... Nekem nem kell. Mindig is elég volt egy konyhaasztal, hogy ezekkel (a Tizenegyre mutat) ott leülhessek... (prófétai emelkedettséggel) Bizony, bizony mondom nektek, adjátok oda a templomokat, mert ti is úgy jártok, hogy leomlik templomotok és kő kövön nem marad...

PAP: (témát vált) Mester, úgy látszik most rossz passzban vagy a templomot illetőleg, de a püspök úr...! (jelentőségteljesen) A püspök úr...!

JÉZUS: (értetlenül) Mi az, hogy püspök?

Mi az, hogy püspök?

PAP: (bámul)

EGY FIATAL: Hö... hö...

EGY NŐ: (rendreutasítón) Csend! Csend legyen!

PAP: (magához tér) Püspök! Hát nem tudod, hogy ki az? Olyan, mint Jeruzsálemben volt a főpap, (ijedten) De ne gondold rosszra. Ez a főpap nem az a főpap. Ez a főpap a Te főpapod... (órájára néz) Na nézd csak, épp most érhet oda a Bazilikához... most halad fel a lépcsőn... két oldalt ott térdepelnek a kedves hívek... és ő kezét áldásra emelve a Te keresztjeleddel áldást oszt jobbra, balra... Hát ő a püspök, az apostolutód!

A TIZENEGY: (kimeresztve a szemüket, egymásra néznek)

PÉTER: (hangosan felröhög) Hi... hi... hi... A püspök!... Ha... ha... ha...

JÉZUS: (leinti) Nyughassatok! (a papra támad) Nem kell a püspök!

PAP: (sértődötten) Bocsánat, Uram, nem jól értettem. Ez egy kicsit engem is érint. Mert mint már volt szerencsém bemutatkozni a tévés uraknak, én egy pap vagyok, a püspök úr engedelmes munkatársa. Mi végezzük a szent liturgiát és vezetjük a kedves híveket.

JÉZUS: (összevonja szemöldökét) Nem kell pap!

PAPTÁRS: (megfordul, a tömegből kifelé törtet)

PAP: (észreveszi, halkan Jézusnak) Nézd, nézd, Uram! Egy paptársam. Olyan besúgóféle. Ebből baj lesz. (Hangosan, hogy a paptárs is hallja) Fogalmazz pontosan, Uram!

PAPTÁRS: (visszafordul, de tovább megy)

PAP: (kiabál) Persze, hogy nem kell olyan főpap és olyan pap, mint az ószövetségi főpap és papság volt, de mi az újszövetség papjai vagyunk, az emberek közt Téged képviselünk, bemutatjuk a legszentebb áldozatot...

JÉZUS: (szavába vág) Nem voltam pap. Csórá ács voltam. Civil! Nem vagyok pap és nem is leszek. Elegendem volt a főpapokból és a papokból. Ok ítélték halálra, és mindig is elárulnak... Én lábmosó szolgálatakat akartam vezetőknél!

ÖREG NÉNI: (sipító hangon kiabál) És a legszentebb áldozat?!

JÉZUS: (az asszony felé) Mi az, hogy áldozat?

Mi az, hogy áldozat?

PAP: (segítségére siet az asszonynak) Majd én megmondom... A legszentebb áldozat olyan, mint a jeruzsálemi templom áldozata. De nem állatok, hanem kenyér és bor. Tudod, amit az utolsó vacsorán a kezembe vettél és meghagytad, hogy örökre ezt tegyünk a Te emlékezetedre.

JÉZUS: De mi ebben az áldozat?

PAP: (tanácstalanul) Tulajdonképpen Te vagy az áldozat a Golgotán, de a kenyér és bor színében is. És mi Téged mutatunk be a mennyei Atyának, mert a Te Tested és Véred végtelen értékű engesztelés a mi vétke-

inkért.

JÉZUS: (vérfagyasztóan felkiált) Elég!

PAP: (beleremeg, körülnéz, a tömeg is megdermed) Mester, nem vagy elég szelíd. Vérfagyasztóan kiabálsz. Kidagadnak a torkodon az erek. Nem értem ezt a nagy felháborodást.

JÉZUS: (meg sem hallva, a pap felé közelít) Szóval engem mutogattok a mennyei Atyának magatok helyett, és azt hiszitek, hogy ezzel a mutogatással megúszhatjátok önmagatok feláldozását másokért. Kígyók és viperák fajzata! Mit csináltatok ti az én Golgotámból és utolsó vacsorámból...

KOPASZ: (halkan megszólal Jézus mellett) Vallást... (hangosabban megismétli) Vallást!

PAP: (ráförmed) Maga kicsoda és mit avatkozik bele a vallási dolgokba?!

KOPASZ: Vallástörténész vagyok.

JÉZUS: (még előbbi hévvel a paphoz lép, megragadja a gallérját).

Nem vallást?

JÉZUS: (komoran elengedi, nézi a rémült papot)

KOPASZ: (feláll Jézus mellé, nagyon intelligensen, halkan magyarázni kezd) Kérem, a vallás komplex társadalmi jelenség, amelyben az emberek egy csoportja kapcsolatot létesít valóságosnak, az ember sorsára döntő hatással levőnek vélt természetfeletti erővel vagy hatalmakkal, hogy velük szembeni függését kifejezze és egyszersmind befolyásolja azokat... Más szóval a vallás nem más, mint az a jelenség, amelyben az ember elismeri Istentől való függését belsőleg (hittel) és külsőleg (szertartásokkal, áldozatokkal), azzal a céllal, hogy az istenség jóindulatát megnyerje és a segítségével megkapja...

JÉZUS: (átveszi a szót) Amit meg én hoztam, éppen ellenkezője ennek! Testvér, (a Kopaszra néz) a te szavaiddal fogalmazok. Amit én hoztam, az az a jelenség, melyben az ember megismeri és elismeri az Istent olyannak, amilyennek bemutattam, azzal a céllal ismerve el, hogy az Isten erejében ő cselekedjék, jóindulattal fordulva embertestvérei felé, és ő segítsen rajtuk...

KOPASZ: (bólogat) Nagyon helyes. Csak megismétlem röviden: a vallásos ember hite arra megy ki, hogy az Istent manipulálja és az Istent mozgósítsa a cselekvésre... Ha pedig jól értettem Önt (Jézusra néz elismerően), Ön, mármint Jézus — ahogy itt többen állították —, Ön egy olyan hitet képvisel, mely tulajdonképpen nem vallás, ugyanis arra szolgál, hogy az ember megismerve az Istent, önmagát mozgósítsa a cselekvésre... az embertársak segítésére. Nekem ez nagyon szimpatikus!!

A TIZENEGY: (az aluljáró bejárata felé figyelnek, majd szorosan körülveszik Jézust)

PAP: (tömeggel együtt a lejáró felé néz)

RENDŐR I. H., PAPTÁRS: (megjelennek, a tömeg utat nyit, közelítenek Jézushoz)

PAP: (íjedten a túlsó kijárat felé néz) Istenem! Két rendőr... És a paptestvérem! (Jézusra nem nézve kifelé tágit a többiekkel együtt, a kijáratból visszanéz)

RENDŐR I.: (mutatja, hogy a személyi igazolványt kéri)

JÉZUS: (int, hogy nincs) RENDŐR n.: (papírt mutat föl és bilincset vesz elő)

JÉZUS (mosolyog és odanyújtja a kezét)

A TIZENEGY: (egy mozdulattal nyújtja a bilincs felé a kezét, hogy őket is bilincseljék össze)

PAP: (el)

(Fönt a Bazilika főpapi ülőhelye és az olvasóállvány látható a püspökkel és asz- szisztenciájával, ide érkezik a pap)

TITKÁR: (egy cédulát nyújt át a széken ülő püspöknek)

PÜSPÖK: (fehér kesztyűs, aranygyűrűs ujjai közt fogja a cetlit, tüzetesen elolvassa a szent csend alatt, majd az ambóhoz megy, kitárt kézzel imádkozza a könyörgést, némajátékban, majd a cetlit kezében tartva szólani kegyeskedik) Krisztusban kedves Híveim! Mint hírt kaptam arról, amiről majd ti is hallani fogtok bizonyára, az EMKE aluljáróban egy huligán banda tűnt fel. A bandavezér a visszatért Krisztusnak adta ki magát, és az egyház és az állam ellen bujtogatott. Ezért a hatóságok letartóztatták... Nektek, akiket megzavarhat hitetekben az ilyen esemény, most a mi Urunk Jézus Krisztust idézem: „Vigyázzatok, hogy senki félre ne vezessen titeket! Sokan jönnek majd az én nevemben, s azt mondják: Én vagyok a Krisztus.... Ti ne higgyetek nekik!... ” Most pedig fogadjátok főpapi áldásomat.

TITKÁR: (az infulát a püspök fejére teszi, megigazítja a bojtokat)

PÜSPÖK: (énekli) Áldjon meg titeket a mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

PAP: (tétovázik, majd hangosan énekli) Ámen...

MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS

SAJÁT VÉLEMÉNY – ESÉLYTELEN?

Tavaszig a migrációtól zengett a sajtó, azóta szünet nélkül a vírusról zeng. S bár Magyarországon jól alakulnak a számok, a lakosság agyát a vírus-téma úgy átmosta, hogy nem lehet másról beszélni. Miközben a fertőzötteket és a fertőzés-gyanúsakat karanténba zárják, a gondolkodásban és az eszmecserékben nincsen vírusmentes övezet. Mit tehet az egyszerű maszkviselő a vírustéma totális diktatúrájával szemben?

– Mondja, Kovács elvtárs, magának mi a véleménye a parizer áráról?

– Nem tudom, kérem, még nem olvastam a mai Népszabadságot.

A vírus-járvány a politika teremtménye. Nem a vírus maga, mert annak létezését, terjedését, jellegzetességeit világszínvonalú laboratóriumok és igazolt matematikai eljárások igazolták. A vírussal kapcsolatos információk, s még inkább a járvánnyal kapcsolatos döntések a politika termékei. A világ különböző országainak politikusai egymásnak sokszor ellentmondóan, de saját politikai célkitűzéseiknek megfelelően nyilatkoznak, döntenek, intézkednek. Felfogásaik és határozataik következményeit is ugyanúgy és ugyanarra használják – saját politikai céljaikra. Ez a politika vaslogikája, nem újdonság és talán kivetnivaló sincsen benne.

A járvány politikai logikája azonos a kormánypártoknál és az ellenzéknél. A különbség nem a politikai logikában van, hanem a politikai célokban. Amikor az USA elnöke a maszk viselése ellen kampányolt, az éppúgy az éppen folyó választási kampány érdekeit szolgálta, amint a másik oldal ellenkező véleménye is. Amikor uniós politikusok a védekezés uniós szabályozása mellett érvelnek, az ugyanazt a politikai célt szolgálja, mint amikor a menekültkérdésben érveltek az uniós jogkörök kiterjesztése mellett. Akik pedig a nemzeti illetékesség sérthetlenségét hangsúlyozzák, ugyanazt mondják a járványra vonatkoztatva, amit korábban mondtak a menekültválságra vonatkozóan. Végző soron hátra dőlhetünk, nem kell meglepetésekre számítanunk: minden szereplő mondja a magáét. Az üzenet azonos, csak az apropó változik. Akár unottan legyinthetnénk is. Ám a rendszerben van egy zavaró tényező: az ember, aki megfertőződik, aki kap vagy nem kap megfelelő ellátást, aki kap vagy nem kap megbízható tájékoztatást, aki kap vagy nem kap támogatást. Akinek korlátozzák a mozgását, akinek bezárják az üzletét, akinek fizetnie kell a tesztekért. És nem utolsó sorban, akinek joga van kérdezni, érteni és nem érteni, elfogadni és ellenállni. Oda navigálódott a világ, hogy miközben a politikában – minden oldalon – a politikai érdekek állnak az előtérben, addig az ember számára saját maga áll az

előtérben. A politika nem a saját bőrét viszi a vásárra, hanem azokét, akikre hivatkozva érvel, propagál és dönt.

A megalapozatlan és hibás döntések következményeit elsősorban nem a döntéshozók viselik, hanem az ember, ez a kétlábú maszk. Viszont a helyes döntések szerencsés következményeinek nyertesei az emberek, és a politika.

A hétköznapi ember – tehát a döntő többség – megbízható információra vágyik. Az információkhoz közvetítőkön keresztül juthat, amelyek nem függetlenek a politikától – döntő többségükben. Az, hogy mi válik hírré és mi nem, vagyis a dolgok fontossága szerkesztők és automatikus beállítások kezében van. Bár mondják, hogy a média a negyedik hatalmi ág, de a hatalomtól független média sok helyütt csak partizán és pária. Nem felesleges, ám hatása majdhogynem elhanyagolható. Vannak, akik azzal vigasztalják magukat, hogy ők többféle forrásból tájékozódnak, akár több nyelven is. Ám a média működésének politikai viszonyrendszeréből kilépni így sem lehet. Amint a politikai szereplők saját érdekeiket tekintik elsődlegesnek, a médiumok sem tesznek – tehetnek – mást. Még ha nem is arról van szó, hogy az újságírók, szerkesztők hazugság-gyártó és -forgalmazó patás ördögök, maga a rendszer olyan, hogy az igazság vagy a tények érdektelenek. A kívánt hatás elérése, az a lényeges. Téved, aki azt gondolná, hogy a kritikus sajtó megingathatja a fennálló hatalmat. A kritikák és azok elterjedtsége csupán információ a hatalom számára, amihez képest alakítja megszólalásait és döntéseit.

Úgy tűnik tehát, hogy a kör bezárul. A politika logikája és a média logikája összezár, s ketrecben tartja a hétköznapi embert, hitre, felekezetre való tekintet nélkül. Ebből a meghatározottsági ketrecből nem lehet kitörni, s illúzió lenne a létét tagadni. Ez a ketrec a világunk, ahonnan nincs kiszállás.

Nem az a kérdés, hogy létezik-e ketrec vagy bele vagyunk-e zárva, hanem az, hogy mit kezdünk ezzel a realitással. A válasz az értékvalasztásban kereshető és található meg.

Az emberiség örök értékeinek megismerése és minden áron való megvalósítása biztosítja az értelmes élet lehetőségét, minden körülményben. Minden élet önértékének tisztelete, az önzetlenség kategorikus imperatívusza a lokális és globális együttélés legalapvetőbb feltétele. Ez az igazi kihívás, s ez nagyobb, mint ketrecharcosként ádáz csatákat vívni. Ez a felelősség és lehetőség: hogy lehet valóban értékes embernek lenni, s nem csak hasznosnak valamelyik érdek számára. Ez az, ami alapján viszonylagossá tehető az egymásnak uszító szekértáborok jelentősége. Ez az, amiért a vallások nagy szentjei feláldozták az életüket. Ez az, amiről a szülőknek beszélniük kell, egymással és gyermekeikkel. Ez az, amit el kell várni a

közszereplőktől, ehhez kell viszonyítani az általuk közölt üzeneteket. Ez az, amire alapozva autonóm egyéniségekké válhatunk és ami alapján lehetőségeinkhez képest szorgalmazhatjuk a közjót. S ez az, amiben minden egyes embernek elsődleges illetékessége van, amire vonatkoztatva valóban saját, egyéni, egyedi döntést hozhat.

VINCZE ENDRE

NEVELÉSTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

(Fináczy Ernő nyomán)

Fináczy Ernő szerint a nevelés célja a jobbátétel. Ezt bizonyára senki sem tagadja, de annak értelmezésében, hogy mi az a jobbátétel és hogy milyen vonatkozásba hozható vele a nevelés, a vélemények széjjelágaznak: majd minden korban más színezetet nyer ez a jobbátétel, s majd minden neveléstani író másképpen formulázza a célt. Fő oka ennek a világnézetek különbsége, mert a cél mindenkor egyenes folyománya a világnézetnek.

Az ókori művelt népek közt három van, mely a jelzett szempontból különös figyelmet érdemel: a görögök, a rómaiak és a zsidók.

A görögök (athéniek) azt tartották, hogy a kalokagathia, vagyis a jónak és szépnek együttes megvalósítása az, ami legértékesebbé teheti az embert, s ezért egész nevelésük rendje és módja valóban ezt a célt szolgálta, míg pedagógiai elmékedőjük, Platón, a legfőbb jó ideájának megismerésében keresi a legtokéletesebb nevelés célját. Aki a legtöbb jó eszméjét meg tudja érteni, aki a magában való jót megismeri, az a valóban jól nevelt ember. Platón tehát a teljesen kiművelt értelemben véli feltalálhatni az erkölcs biztosítékát, míg a görögök tényleges nevelői eljárása inkább az esztétikai értékeket tekintette olyanoknak, melyekben egyúttal a jó megvalósításának biztosítékai rejlenek.

Más cél lebegett a rómaiak szeme előtt. Nem a kalokagathiában, vagyis a jónak és szépnek ideális kapcsolatában keresték a célt, hanem az erénynek ama nemében, melyet főként az erő és a hatalom jellemez. Maga a virtus szó (mely a vis-szel és a vir-rel függ össze) erre utal. Az erős embernek az eszménye, aki nagy dolgokat tud elviselni és nagy dolgokat tud véghez vinni (fortia agere et pati): ez irányította nevelésüket, amihez utóbb a szónak, a beszédnek, a kifejezésnek ereje járult (Quintilianus).

A harmadik ókori nép, a zsidó nép, azzal tette nevét

emlékezetessé a szellem történetében s így a művelődés és nevelés történetében is, hogy egy új, az ókor többi népeinél ily tisztaságban ismeretlen eszményt állított fel az élet céljául: az egy Isten eszményét. Ez a zsidóság világtörténeti ténye. A sokistenhívés teljes kirekesztésével, a bálványok lerombolásával mintegy átszellemítette az istenséget, s mindent, amit ember és természet felmutat, erre az egy Istenre vezetett vissza.

A görög nevelés eszményi célja a szép és jó ember, a rómaié az erős ember, a bibliai zsidóé az istenfélő ember.

A zsidók Istene azonban úgy, ahogy az ószövetségben megjelenik, mindenképpen inkább a félelem, mint a szeretet Istene. A kereszténység volt az, mely a szeretetnek eddig ki nem bontakozott, ki nem alakult elvét a maga teljes egyetemességében és tisztaságában bevitte az emberi érzületbe, másfelől egy túlvilági élet perspektívájának megnyitásával mély értelmet adott a földi életnek. Ehhez képest a keresztény nevelésnek két célja van: egyik az Istennel való egyesülésnek a szeretettől sugalmazott célja; a másik Isten egyszülött fiának, Krisztusnak követése által a túlvilágra és az örök üdvösségre való előkészület célja. A középkori keresztény nevelés eszménye a szent ember, mégpedig az egyház parancsai szerint élő szent ember.

Új világba lépünk a renaissance és humanizmus korában. Az ember ki akar lépni megkötöttségéből, egyén akar lenni, s ezt az ő egyéniségét akarja érvényre juttatni minden téren. Ez az egyéni cél irányítja a nevelést is, mely evégből a klasszikus ókor szellemi kincseihez fordul, s ezeknek tárházából, ezeknek forrásaiból merítve akarja az embert megifjítani. Egyéni életet és szép életet élni: ez lesz a jelszó; a nevelésnek arról kell gondoskodnia, hogy a gyermeknek minden egyéni vonása, tehetsége, képessége kifejleszthessék, a szépnek minden irányú szolgálatában. Az eszmény a szép életet élő egyéni ember.

A XVI. és XVII. Században a reformáció megbontotta a kereszténység egységét. A keresztények két táborra szakadtak. Nincsen most a világon más, izgatóbb életkérdés, mint a hitigazság, melyet mindegyik tábor minden eszközzel meg akar védeni a maga álláspontjából. Természetes, hogy a lelkiismereti ellentétek teljes élességének e korában a nevelést is a felekezeti cél irányította, katolikusoknál éppúgy, mint a protestánsoknál. Az ezen célhoz vezető eszközöket még mindkét tábor a humanizmus szellemi tárházából meríti.

A XIII. század a felvilágosodás százada. A nevelés nem az egyháznak, hanem az államnak az ügye:

politikum. A nevelés célja jó állampolgárokat nevelni, akik az állam céljai szerint gondolkodnak, éreznek és cselekszenek. Az állam célja pedig egyrészt a gyakorlati erkölcsöt, másrészt a gyakorlati használhatóságot kívánja meg; ezért a nevelés se lehet más, mint az embert erkölcsös és hasznos állampolgárrá tenni. Az erkölcs itt racionalisztikus erkölcs, mely a józan észen alapszik; a hasznavehetőség pedig kifejezetten utilitarizmus, az életben való alkalmazhatóság. A kettő együtt eredményezi az egyénnek és a köznek boldogságát.

A XVIII. Században keletkezett a neohumanizmus, mely a felvilágosodás gondolatának mintegy ellenhatásaként a klasszikus műveltség szellemének átéreztetésével akarta megneemesíteni az emberiséget, s a humanitás célját tűzte ki a nevelésnek. Az örök emberit, amint az legszebben nyilvánult meg a hellén génuszban, kell megvalósítani a nevelés útján. Ugyanez a század szülte Rousseau-t, aki a természetes ember ideálját állította kortársai elé, melyből következik a negatív nevelés, azaz a természet adta hajlamok önkifejlődésére való alkalomadás.

Pestalozzi szerint a nevelés célja: erkölcsös és igazságos kedélyhangulat létesítése és a gyermek lelki tehetségeinek harmonikus kifejlesztése.

Niemeyer szerint a cél: az emberi hajlamok harmonikus kifejlesztése az erkölcsiség érdekében.

Schleiermacher szerint egyrészt egy tökéletes egyéniség létrehozatala (die Darstellung einer vollendeten Individualität), másrészt az összesség életére való képesítés (Fähigkeit zum Gesamtleben).

Herbart szerint a nevelés célja az erkölcsiség jellemzősége.

Waitz szerint a cél az, hogy a nevelés az egyént az élet erkölcsös kialakítására képesítse.

Zillernél a nevelés célja az eszményi személyiség (ideale Persönlichkeit), mely egyesíti magában az erkölcsiség eszményi kellékeit, az erkölcsi eszméket.

Comte Agost a nevelésnek a szociális vonatkozásait helyezte előtérbe. Szerinte "a nevelés az eszméknek és szokásoknak azt a rendszerét jelenti, mely azért szükséges, hogy előkészítse az egyeseket a társadalmi rendre, melyben élni fognak, és amennyire lehet, mindenkit azon sajátos hivatásra ügyessé tegyen, melyet a társadalomban majdan betölt".

Herbert Spencer szerint az emberi szellem csak azt ismerheti meg, ami tapasztalat tárgya, tehát viszonylagos. Az abszolútum elzárkózik megismerésünk elől. Minden, ami a tapasztalat körébe esik, örökösén változik és fejlődik, s minden, ami fejlődik, összefoglaló egységre törekszik. Ez a

pozitivizmusnak az a tana, melyet az evolúció szó jelöl. Abszolút erkölcs nincs. Jó az, ami célszerű; rossz az, ami célszerűtlen. Az embernek úgynevezett erkölcsös cselekedetei nem egyebek, mint a társadalmi együttélés adott feltételeihez való célszerű alkalmazkodások. Az erkölcs tehát nem a priori van, hanem az emberi szellem fejlődésének eredménye. A célszerűség etikai alapelve vonja maga után, hogy a nevelés célja nem lehet más, mint az egyént a tökéletes életre előkészíteni. Ez az élet kultusza. A tökéletes élet pedig aktív élet. A nevelés közelebbi célja tehát az egyénnek aktiválásra való képesítése.

Fentiek alapján meggyőződhetünk arról, hogy egyrészt sok hasonlóság, másrészt sok különbség van a célmeghatározások közt. Próbáljuk ezután megfogalmazni a nevelés célját. Előbb azt vizsgáljuk, milyen nem lehet a nevelés célja.

A) A cél nem lehet többágú, differenciált mert akkor megszűnnék a rendszer egysége. A nevelésnek csak egy célja lehet, melyben, mint csúcspontban találkozunk minden funkció.

B) Másodszor: Nem lehet a cél részleges. A célnak egyetemesnek kell lennie. Minden speciális célmeghatározás ugyanis nem az egész embert tekinti, hanem csak egy részét.

C) Nem lehet a cél merőben utilitárius vagy eudaimonisztikus. A tisztán utilitárius vagy boldogságot kereső nevelés abból a felfogásból indul ki, hogy a gyermeknek csak azt szabad tanulnia, csak oly erkölcsi habitusokra szert tennie, csak oly jellemmé fejlődnie, mely önző érdekeinek megfelel.

D) A nevelés célja nem meríthető a tényekből sem, mégpedig:

a) Nem meríthető abból a nevelésből, mely tényleg van. Nekünk állandó célra van szükségünk, mely (bármilyen paradoxonnak lássék) azért is állandó, mert sohasem érhető el teljesen, legfeljebb megközelíthető, tehát eszményi cél. Minden oly cél, mely teljesen elérhető volna, csakhamar maga után vonná új cél kitűzésének szükségességét. Célunk nem lehet reális, hanem ideális; nem lehet relatív, hanem abszolút.

b) Nem lehet a nevelés célját a történetből, a nevelés történetéből sem meríteni, nemcsak azért, mert a történet is a tények világában mozog, hanem mert a történet tényeiből a világnézetek és politikai álláspontok különbözősége szerint más tanulságokat kell merítenie a konzervatív, másokat a liberális gondolkodás hívének. A történelem anyagot ad a nevelésnek, de nem adja meg a tények értékelésének

abszolút szempontjait, és nem adja meg a célt sem, melyet a nevelésnek ki kell tűzünk.

e) Nem vehetjük a célt a természetből sem. A természeti törvény a mi hozzájárulásunk nélkül is beteljesül, ha adva vannak a szükséges feltételek. Ettől különbözik az a törvény, melynek teljesítése a mi feladatunk: értem az erkölcsi törvényt.

A természet törvényeit a nevelőnek ismernie kell, de csak azért, hogy felhasználja őket. A természet (a gyermek természete) felvilágosíthat bennünket arról, hogyan kell nevelni, de egyáltalán nem adhat feleletet arra a legfontosabb kérdésre, mivé kell a gyermeket nevelni. Ezért az úgynevezett evolúciós célkitűzés sem fogadható el. Hogy a növendék fejlődő lény, ez igenis fontos a nevelés módjára nézve; de a természet törvényei szerint végbemenő fejlődés tényéből sem vehetjük a fejlődés irányításának normáját, vagyis a célt. S ez nemcsak az ontogenetikus (egyedfejlődés), hanem a filogenetikai (törzsfjlődéstani) fejlődésre is áll.

A naturalisták célmeghatározásaiból az erkölcsi mozzanat hiányzik, holott mi a nevelés fogalmának döntő jegyét az erkölcsi tökéletesítésben láttuk, s hangsúlyoztuk, hogy nevelésen csak oly tevékenységet érthetünk, mely az embert, mint természeti lényt fölemeli az embernek, mint erkölcsi lénynek a magaslatára. Amit a természet a gyermeknek adott, azt nekünk nevelőknek kell egy erkölcsi cél érdekében alakítanunk, formálnunk. Magának a gyermeki természetnek ugyanis nem rendeltetése az erkölcsi tökéletesülés. A természet törvényei csak az élet szempontjaiból (biológiai szempontból) teleologikusak (célirányosak): humanizáló és moralizáló céltatok nélkül működnek, tisztán az önfenntartás és fajfenntartás érdekében.

A természet embere Rousseau értelmezésében nem lehet pedagógiai végcél. Nemcsak azért nem, mert a kiindulópont, mely szerint a természet csak jót hozhat létre, teljesen téves és tudománytalan, hanem mert az, ami van, semmiféle vonatkozásban sem lehet azonos a céllal, mely felé törekszünk.

A nevelés végcéljának olyasvalaminek kell lennie, ami magasabbra helyezi az egyént, ami tökéletesebbé teszi, ami előbbre viszi, ami fokozatilag megkülönbözteti attól, amivé a természet tette. Ezt az igazságot Rousseau nem látta meg, de meglátta intuíciójának csodálatos erejével Pestalozzi, akinek egyik sarkalatos tétele, hogy a tökéletesség felé nem akkor haladunk, ha a természethez térünk vissza, hanem

ha a természetünket a jó irányában, az erkölcsi cél irányában kifejlesztjük (Nachforschungen.)

Röviden: az embernek és az emberiségnek tökéletesebbé tételét nem természeti történésnek kell felfogni; a kultúra haladása nem természeti folyamatok kényszerűségével megy végbe, hanem maga ez a tökéletesítés nagy erkölcsi feladat, melyet az egyénnek és az egyének összességének meg kell oldaniuk. Ezt a megoldást akarja lehetővé tenni a nevelés, amikor az egyént arra képesíti, hogy esetleg természetével szemben és annak ellenére is diadalmasan folytassa végig a maga személyiségének megvalósítására szolgáló küzdelmet.

Mindezek után felmerül a kérdés, hogy ha sem a tényekből, sem a történetből, sem a természetből nem meríthetjük a nevelés célját, hol keressük. Világnézeti álláspontunkból következik, hogy a célt a tényektől, a valóságtól független világban, az eszmények világában kell keresnünk.

Eszményi célunk az eddig mondottak után nem lehet más, mint ez: A nevelés célja az egyént és általa a társas közösséget (nemzetet és emberiséget) az erkölcsi tökéletesítésre képessé tenni.

Kérdés mármint, miben keressük az erkölcsi tökéletességet. Már megállapítottuk, hogy a jónak, igaznak és szépnek, mint legfőbb abszolút értékeknek megismerésében és ezen értékek tudatos megvalósítására való törekvésben. Ámde ugyancsak fentebb megállapítottuk azt is, hogy a nevelés célja nem lehet többgú. A három legfőbb érték közül tehát csak egyet választhatunk ki, amelyet a nevelés sajátos tevékenysége szempontjából a legfontosabbnak tartunk, s amelybe a másik kettő az alárendeltség viszonya szerint bekapcsolódik. Arra a kérdésre, hogy miben keressük az erkölcsi tökéletességet, így felelünk: a jónak szabad és tudatos megtevésében, vagyis abban a képességben, hogy az ember a jót szabad akaratból tegye meg, mégpedig egyedül azért, mert jó, és teljes tudatában annak, hogy szabadságában állna a rosszat is megtenni. Ez a belső szabadság.

Ez egybecseng Gyurka bácsinak egykori mondásával: „Jónak kell lenni!”, s ez a Bokor közösségeknek is egyik sarkalatos jelmondata.

Nincsen értékesebb az emberben a valódi jóakarathnál. Kant szerint a jóakarathoz erősebb fényel ragyog, mint a legragyogóbb drágakő. Bármilyen értékes legyen is a kiművelt ész és a kiművelt ízlés, értéküket felülmúlja a jóra irányuló szabad akarat.

Végső elemzésben ez teszi az erkölcsi jellemet. A nevelés célja tehát az egyént arra képesíteni, hogy a jót szabad akaratból tegye meg, mind az egyén, mind a

társadalom tökéletesítése érdekében.

De mi a jó? Jó az, ami a tökéletes isteni akaratnak, mint értékmérőnek megfelel, vagyis ami az embert közelebb hozza ehhez a legtökéletesebb isteni akarathoz; ami tehát az embert azzá teszi, aminek a szó legnemesebb értelmében lennie kell!

A tökéletes embereszmény megközelítésének lehetősége gyakorlati vonatkozásban bizonyos erények összehatásából áll elő. Ezen erények részint olyanok, melyek az egyénre irányulnak, részint olyanok, melyek az egyénből kihatnak a társas közösségre. Magasan kiemelkedik közülük három:

Az önuralom erénye. Ezt teszem első helyre, mert ennek az erénynek birtoklása különbözteti meg leginkább az embert minden más élőlénytől. Ez az erény ugyanis jelenti a szellemiség uralmát az érzékiség fölött; azt, hogy mint ember képes vagyok feltétlen ura lenni annak, ami bennem érzi és állati, azaz uralkodni tudok az indulataimon és szenvedélyeimben. Parancsolni tudok magamnak teljes tudatossággal és szabadsággal. Oly erő lakozik bennem, mely képessé tesz arra, hogy a jót mindentől függetlenül megtehessem. Az állat rabja érzi ösztöneinek, s rabja az az ember is, aki nem tudja féken tartani, ami benne állati. Rabja a gyermek is, aki szintén nem ura önmagának. Az önuralom túlnyomóan az akarat erénye.

A második az igazságosság erénye, mely azt jelenti, hogy minden körülmények közt mindenkinek megadom azt, ami megilleti. Értékelni tudom az érdemet és az érdemteleniséget, félretéve rokonszenvet és ellenszenvet. Meg tudom ítélni, mi az, ami embertársamnak kijár s eszerint cselekszem. Az igazságosság túlnyomóan az értelem erénye.

A harmadik a szeretet erénye, mely azt jelenti, hogy tudok felebarátaim iránt emberséges érzülettel viseltetni, saját földi jólétem rovására tudok irántuk áldozatos lenni, nemes önmegtagadással le tudok mondani a magam érdekeinek kielégítéséről embertársaim javára, semmit sem várva és remélve tőlük. Ez az erény túlnyomóan az érzelem erénye.

A Bokor közösségekben gyakran előkerül az az elméleti felvetés: hány csúcserték van? Lehet-e több csúcserték? Úgy tűnik, itt is igaz, amit fentebb a jó – igaz és szép abszolút értékek kapcsán mondtunk: csak egyet választhatunk ki csúcsertéknek, amelybe a másik kettő alárendelt viszonyban, mintegy kiegészítésként bekapcsolódik: a szeretet erényét. Ez utóbbi magába integrálja a kifejlett személyiség értelem-akarat-érzelem attribútumait az önmagából kilépő, önmagát meghaladó, szolgáló és másokért élő tevékeny szeretet által, amely az Isten képmás ember igazi

önmegvalósulása.

Mindezek az erények a vallásban gyökereznek. Márpedig a mondottakból könnyű megállapítani, hogy az a vallási és erkölcsi ideál, mely ezekben az erényekben érvényesül, legközelebb áll ahhoz, melyre utolérhetetlen példát adott Krisztus a maga életével és halálával az egész emberiségnek, társadalmi, faji és nemi különbségtétel nélkül. "Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, nincsen férfi vagy nő, mert valamennyien egyek vagyunk a mi Urunk Jézus Krisztusban." (Szt. Pál Galaták 3,28). Mert az evangélium fölötté áll mindennek, ami részleges és különleges. Igazságai örök igazságok, mert gyökerük az abszolút isteni tökéletességben van. Ezért mondhatjuk, hogy a gyakorlati nevelés során legbiztosabb út az Evangélium Pedagógiáját venni ősmintaként, amely lényegében a Szeretet Pedagógiája.

1996. nov.

METZGER BALÁZS

A FIÁT KERESTE

(1.)

1. A szívemből szakadsz ki

Lassan világosodott, nagyon lassan. Az elmosódó árnyak már kivehetőek lettek. Az apa nézte alvó fiát, nézte már vagy egy órája. Semmit nem tudott aludni, így végül csendben magára vette szörmebundáját, és leült. Oldalról látta, ahogy az alszik, nyugodtan, száját kicsit csücsörítve. Szerető tekintete körbevette ezt a kis fiú fejet. Az alvók néha hangosabban szuszogtak, vagy forgolódtak, aztán sokáig csend volt megint. Szoborszerű mozdulatlanságban ülve nézte fiát, mint ha tárgy lenne ő is, csak a szeme mozgott. Lopta ezt az időt, úgy érezte, illetlenül. Mert belelátott abba, aminek tudatlan része lett volna ő is, ha alszik. A lassan múló időnek, ahogy a kis faházban leperegnek az utolsó órák, amikor a gyerek még itt alszik. Mert holnap már nem lesz itt, távol hajtja álomra a fejét, önelküle. Már egészen világos volt. Szeme még gyorsan végig-végig futott a kis arcon, aztán megtört a varázs. Az alvók ébredezni kezdtek. A búcsú reggele jött el.

Később magabiztosan állt a vén fenyő vastag törzsénél. Kívülről legalábbis úgy látszott, és ez fontos volt neki. Ne lássa senki, milyen nagyon kétségbe esett és összetört. A fa kérgének támaszkodott, mintegy véletlenül. Csak ő, és a kisfia, Linus tudta az öreg fenyő titkát. Ha titoknak számít egyáltalán, hogy ez a matuzsálem társuk itt a tisztáson, igazából családtag. Azaz volt. Mert a fia elmegy. Maga marad az öreg fával,

maga marad itt mindennel. Tenyerét erősen a fenyő kérgének nyomta, és lassan tolta lefelé. Érezte, ahogy felhorzsolódik a bőre. A tarkójáig szaladt a fájdalom. Kicsit megemelte a fejét, szinte az orrán keresztül látta így a lovakat, nagyobbik fiát, meg a kicsit, aki éppen belőle szakad ki most. Érezte, ahogy a levegő áramlik kifelé a tüdejéből, és megszorul a gégejénél, halk, nyüszítő hangot adva. Azonban egy erőteljes krákogással véget is vetett az efféle gyöngeségnek.

A kisfiú már nem nézett rá. Az apa szinte beleszédült ebbe. Úgy látta ezt a gyermekét, mint önmagát. De neki már előre kellett tekintenie, bele az új világba, ami rá várt. Nem indulhatott el megtörtén, és nem is várta ezt el tőle az apja.

- Álljon meg a talpán az a gyerek! Kapott elég muníciót erre! – mondta, inkább csak önmagának, biztatásul.

Mindezt átélnie ugyanakkor nagyon nehéz volt. Ebben a pillanatban egynek érezte a távozót, és önmagát is, sőt, ezt a kis horpadásszerű völgyet a fennsíkok között. Nemsokára elindulnak a lovak, nagy-nagy csend lesz, és ő visszaballag ebben a némaságban a faházhoz, ahová ez a kisfiú, az ő kisebbik fia, Linus született. Visszaballag egyedül. De még szeme elidőzött az apró vállon, rajta a szövetruhán. Nézte a nyakát, a lábszárát, ahogy a lovon ült, meg a sötétszöke haját, ívelt száját.

- Szébb, mint én, a lába formája, teste inkább az anyjáié, a bőre sem olyan hóka, mint az enyém. A szemei kékek, és mélyen ülők, na, ez inkább én vagyok, de a szája, meg az arca sokkal szébb, mint én lehettem ilyen kicsinek.

Minden porcikáját szerette ennek a gyereknek.

- Hej, a keservit! – szaladt ki a száján félhangosan.

A tények ismeretében nem kellett volna ennyire kiborulnia fia távozása miatt. Az biztos, hogy nagyon összenőttek az évek folyamán, és most nehéz volt az elválás. De neki mélyen, erősen volt egy nagyon rossz érzése.

- Nem látod nagyon sokáig! Jól nézd meg, utolsó napotok volt együtt! Elvesztetted a fiadat! – mondta gúnyosan énekelve belül egy hang.

Ezeket a gondolatokat igyekezett elfojtani, de mégis fel-fel tört belőle, és elárasztotta érzelmvilágát.

Aztán a lovak elindultak meredeken, felfelé a dombon, hogy átvágva a hangás, elnyúlt síkságon, lassan leérjenek a völgybe, aztán újra fel és le, fel és le, míg beérnek a Városba. Mindenki így hívta azt a települést, mely bizony még falunak is kicsi volt pár száz fő lakosságával, de nekik, hegyi embereknek

bizony nevezetes, népes helynek számított. Svar, mikor már nem látta, s nem is hallotta a tovahaladókat, hirtelen megiramodott. Úgy képzelte, hogy ha pár száz métert fut, még megláthat valamit belőlük, talán még követheti őket szemével. Bár ötvenöt éves volt, és ereje teljében, most mégis nagy lihegve állt meg rövidesen, elszorult szívvel, szinte szégyenkezve.

- Jól van, jól van, na, hát nem értitek úgysem – nézett körbe, beszélve csak önmagának. – Nem értitek úgysem!

Linus hároméves volt, amikor az anyja meghalt, ő pedig akkor már hat éve élt itt ebben a kis völgyben. Így már, mivel kisfia tizenkét éves volt most, tizenöt éve. Előtte lent lakott, messze, még északabbra, éppen a fjord peremén Landosenben első feleségével, s első fiával, Uvával, de a háború szétfújta őket. Ács volt ott, és a település házaiból sokat ő épített. Az a borzalom, ami ott történt, mindent megváltoztatott, semmi sem volt már az, ami régen. Hatalmas lángokkal égett el sok épület, melyet éppen ő készített, és amikor a katonák elmentek, minden más lett. Lassan tért vissza az élet, de sem ő, sem felesége nem tudtak már együtt élni, együtt lenni azok után, amit a lovasok tettek az asszonnyal. Voltak dolgok, melyeket nem lehetett megbeszélni, és szétrobbantották az emberi közösségeket. Pedig ő egy ideig próbálta a maga módján helyrehozni ezeket, de Erinka zárt lett és megközelíthetetlen. Szavak nélküli szemrehányását nem sokáig tűrve Svar végül szóra bírta az asszonyt:

- Nem voltál ott, amikor kellett volna, elrohantál a házból, a katonák meg bejöttek. Nem voltál mellettem, nem védtél meg.

- De én harcoltam velük, a zajra rohantam ki. Megmentettem Hakon életét.

- Mentetted volna meg az enyémet! Míg idegeneknek segítettél, engem megcsúfoltak.

- Hakon nem idegen, és nem lehetett kiszámítani, hová mennek.

- Mindegy, nem voltál itt, és nem tudtál megvédeni. Felőlem a fél hadsereget leölhetted volna, mert azt mindenki látja, hogy könnyen ölsz, de engem nem védtél meg.

- Asszony, miket beszélsz! Könnyen ölök? Hogyhogy könnyen ölök?

- Beszéljük az emberek ezt mindenfelé, Svar, nem én találok ki.

A közösség valóban nagyon elítélően reagált arra, hogy embert ölt a harcok alatt, amit Svar egyáltalán nem értett, hiszen a többieket védte. Azok a férfiak mentették meg az embereket, házakat, akik szembeszálltak a katonákkal, ők is futamították meg

végül a rájuk támadókat.

Aztán Svar újra kezdhette azoknak a faházaknak az építését, melyeket régebben éppen ő húzott fel. Az emberek furcsa tekinteteit, az összesúgásokat a háta mögött, felesége folyamatos rosszallását nem bírta sokáig.

Egy napon aztán úgy alakult, hogy elege lett mindenből, szépen lóra kapott, és otthagya az egészsét, félig épült házastól, komor feleségestől, mindenestül. Uva már húsz múlt ekkor, és választott asszonyával életet kezdett egy távolabbi kis tanyán. És amikor úgy tűnt, házat a nagyfia háza mellé építené, ott is furcsa helyzet alakult ki. Uva markáns véleménnyel volt:

- Apa, neked nem ide kell jönnöd! Menj csak be a Városba! A te korodban már nem jó ilyen kis tanyán lakni. Ott biztos jobban hasznodat veszik szakmád miatt, itt meg csak unatkoznál.

Látszott, fia keresi azokat az indokokat, hogy miért ne éljenek egymás mellett. Svar némán hallgatta őt, és csak hümmögött. Másnap aztán lóra kapott megint, elment a Városba. De ott sem talált helyet. Elege lett az emberekből. A pillantásokban rosszallást látott, már indok nélkül is. Úgyhogy továbbment.

Uvával is csodálatos korszakot éltek annak idején, bizonyos tekintetben hasonlót, mint Linussal. De amíg az elsőt nagyon fiatalon nevelte, addig Linust már érettebben, tudatosabban megélve. Jó, nagyon jó apának tartotta mindenki. Tudta is miért. Az ő apja is ilyen volt, pedig aztán nem kapott túl nagy szeretetet kiskorában. De amit Svar kapott kicsinek, azt tovább tudta vinni, sőt. Uva aztán kamaszkorában eltávolodott Svartól. Részben a sok munka miatt, részben pedig amiatt, mert anyja kemény, határozott, hidegebb jellemét örökölte. Ez után az epizód után meg, hogy ne költözzenek egy helyre, már sohase kerültek igazán közel egymáshoz.

És aztán Svar itt kötött ki, ebben a horpadásban, és épített faházat, már önmagának, csodaszépet. Egy méltóságos, öreg, nagy fenyő marasztalta itt. A fán látszott, hogy az idő már megtépázta, ugyan akkor kifejezett erőt sugárzott. Nem luc volt, a maga szabályos alakjával, hanem erdei fenyő. Nem volt szálegyenes, szabályos. Több oldalága egyenként volt olyan hatalmas, mint egy-egy másik példány.

- Na, te öreg fa, ha az emberek nem lesznek a barátaim, majd veled elboldogulok valahogy – mondta hangosan a fenyőnek, ami megértően bólogatott, mintha azt mondta volna:

- Vártalak már, leszel itt egy darabig, aztán továtűnsz, mint mások.

Igen nehéz hónap volt, mire elkészült házával.

Folyamatos tüzekkel úzte el a farkast, a medvét lova, de a félelmei mellől is.

És sorban jöttek a hegyi emberek, ki így, ki úgy, de mind a gerendaházat csodálni. Idővel párja is akadt, ha nem is egyhamar, a gyönyörű Veakke, sudár természetével, barna hajával, érzéki szájával és dacos természetével. Az egyik kis tanyai közösség eladósorban lévő gyermeke volt ő, aki csodálta a magányos, kemény, egyedül boldoguló férfit. Vonzalmukat észrevéve, a család is kereste az alkalmat, hogy a lány a férfi közelébe kerülhessen. Meghívták Svart idénymunkára. Mikor fát vágott, a leány vitte neki az italt, ebédet. Aztán már az egyik báty járt éppen erre Veakkével, és szemérmesen járt egyet, hogy együtt lehessenek. És Svar megfürödve a napfényben, fényes homlokkal, és nagy megnyílással a világ felé ment leányt kérni. Ősszel már férj-feleség voltak. A zord és hosszú tél alatt egészen jó párrá alakultak.

És következő ősszel már domború hassal nézte a hulló faleveleket asszonya, aki fiút szült neki.

Svar viszont most egyedül ballagott vissza házához. Pont, ahogy elképzelte. Kezével takarta el száját, fel-fel törő zokogását tompítva. Szemérmes emberként szégyellte magát a fák, a patak, a háza előtt, mintha számonkérhetnék gyengeségét. Rövid nyakú szürke kutyája csak állt ott, farka sem mozdult.

Svar kis híján jókedvre derült az állattól. Mennyit nevettek kisfiával mimikátlanságán, sutaságán. Érdekes, hogy az öreg fenyőt sokkal inkább érezték társuknak, mint ezt a fura ebet. Gyomrában forró szorítást érzett.

- Mégis el kellett volna kísérem őket a lóval, legalább egy darabon, most is vele lennék! Most is ott lovagolnék mellette, mellettük, még látnám, még most is látnám! Szinte pánikba esett ettől a gondolattól. De ahogy múlt az idő, lassan tompaságba süllyedt. Leült egy farönkre, a farönkre, ahol sok időt töltöttek Linussal, és csak bámult maga elé.

Uva néhanapján el-el járt apjához, nem lakott nagyon messze, persze az ő mértékükkel. A Város túloldalán élt nagyjából ugyanakkora távolságra, mint ő ebben az irányban, ami egy teljes nap lovaglással egy férfiember számára még éppen megtehető. Svar még ritkábban jutott el nagyfiához, annak feleségéhez és két unokájához. A távolság sem volt kicsi, és aztán neki kisebb gyereke lett, mint a fiának. És hát az előzmények sem voltak már felhőtlenek.

Most Uva segített neki, hogy Linus elkerüljön innen. Tudta ő is, előbb-utóbb el kell menniük, vagy együtt, vagy külön, mert a gyerekek iskolába kell járnia, és

aztán valami szakmában inasnak állnia. Linus nagyon ügyesen faragott, jó keze volt a fához. Talán ács lehet belőle, akár az apjából. Mindezt, még a szakma tanulást is elkerülhették volna, de jött a hír, hogy közeledik a járvány. Ő már egyszer átélte ezt gyermekkorában, fel is épült belőle, nyakán, arcán számos heg mutatta ezt. De most nem mehetett, mert az erdőfelügyeleti állását csak később mondhatta fel. Rövidesen eldől, mikor mehet a fia után. Ha rosszul alakul, akkor előbb ér ide a járvány, és hosszabb ideig nem látják egymást. Most a nagyfia messze viszi a kicsit. Ha minden igaz, ma megszállnak a „Városban”, aztán másnap tovább, Uva lakhelyéig. Onnan pedig még két nap a vasútig, mely három napig megy délre, Öyenig. Ott Linus rokonoknál lakhat, és onnan jár majd iskolába. Az északról terjedő járvány eséllyel nem ér el addig. De ha kis szerencséje van, még a tél előtt mehet kisfiához. Öyenben is biztos szükség van ácsra, házépítőre, aztán majd hozza a sors, mi lesz.

A Hopenek mindig összetartottak. Nem kellett ehhez sokat beszélni. De Svar unokaöccse, akihez Linus ment, különösen hálás lehetett a férfinak, mert az életét mentette meg. A városban tomboltak a katonák, és mindenki összevissza futott. Svar éppen akkor ért arra a helyre, ahol Hakont két lovas szorította be. Svar egyet fejszéjével ütött fejen, öt méterről, igen ügyes és pontos célzással, a másikat meg lerántotta a lóról, és ketten verték agyon. Hakon is elment a városból, őt is kinézte a közösség. Lekötelezettje lett Svarnak, hiszen neki köszönhette életét. A hagyományok szerint a férfinak nem illett ezt mutatnia, viszont Hakonnak keresnie kellett a lehetőséget, hogy kérés nélkül törlesszen. A törlesztés nem pontos szó itt. A hagyomány szerint Hakonnak lett gjeldje, ami azt jelenti, hogy alkalmat kellett találni arra, hogy kifejezze háláját. Nem is háláját, hanem annak ellentételezését, amit a másik férfitől kapott, jelen esetében az életét. Nem számított az sem, ha közben meghalt az, akinek gjelddel tartoztak, az függetlenül megmaradt. Így Hakonnak kapóra jött Linus, mert különös elkötelezettségét a fiú nevelésével meg tudta valósítani.

Svar hazaérve lassan valahogy bejutott a házba, a lónak is adott enni, aztán tekintete rátévedt kisfia ágyára, mely az övétől merőlegesen helyezkedett el. Nézte a fekhelyet, és összehajította a fehér ágyruhába öltöztetett súlyos pokrócot, mely még édesapjáé volt. Linus nagyon szerette ezt a kockás, elnyűtt darabot, mert súlya lenyomta, megnyugtatta őt. És ott feküdt a kisfiú fehér hálóruhája. Felkapta, és mélyen beleszagolt.

(folytatjuk)

BAKA GYÖRGYI

AJÁNLÁS
HABOS LÁSZLÓ: A HETEDIK CÍMŰ
VERSESKÖTETÉHEZ

A hetedik kifejezés kapcsán mindenkinek József Attila verssora jut eszébe: „A hetedik te magad légy!” Minden sötétben marad annak, aki nem önmaga. Habos László hetedik verseskötetében a megvilágosító fényt keresi, hogy rátaláljon önmaga rejtett belső ösvényére. A hetes misztikus szám, ennek most csak egy vonatkozására utalok: a kereszténység szent imája, a Miatyánk hét isteni misztériumot tartalmaz, amelyek hét kérdésben fogalmazódnak meg. Nem véletlenül említem ezt, hiszen Habos László költészetét nagyon mélyen áthatja a hit.

Csodálatos szelídséggel mutatkozik meg verseiben a teremtett természet szépségére való rácsodálkozás, egybeélve a természetfeletti ölelésével:

„Rigóénekre/ bont ezeregy virágot/ vén kocsányos tölgy./remény kapuját tárva/ lélekből ébredőnek.”
Életének ösvényeire „fénykaput nyitnak alázatos tölgyek/ s zarándoksóhajomra felzeng/ az erdő szimfóniája.”

A hit keskeny útján jár: „Darabokra törik a csend,/ ahogy félelmemben felkiáltok”, „ma csend kell s lángokkal írt törvény”, „lelkemben csend van,/ s várom érkezésem”. Ezek a megfogalmazások a közvetlen élmény és a megküzdött hit egységében születtek.

A költő jelekből olvas, mert a sors minden helyzete jel számára. Habos László szembe mer nézni a léttel, mert rendelkezik a szellem szabadságával. Határhelyzetek megpróbáltatásaiban, kényszerekben, kétségekben, rabságban éppen úgy, mint örömben, belső békében, szerelemben, lénye legmélyében a létezés egységét éli. Ez az átélt egység világosságot teremt magában is, és a megfogalmazás tisztasága által a versek olvasóiban is.

„A léleknek béke kell,
rezdülésben rezdülés
és találkozás az egyetlennel.”

(A Szerző költő, a Magyar Írószövetség tagja)

CSEND, SÖTÉT, MAGÁNY ÉS ISTEN

Végtelenbe szűkül a csend,
karácsonykor is hálnak,
koromsötét zsákkal takarva.
Kulcsra zárt templomajtó mögött
félhomályba rejtőzött betlehem
pásztor elkóborolt reményt terel.
Rendőrökkel biztosított várakozás,
elkoptatott cipők csoszogása,
sáros kabátok megfáradt tánca...
magányos hosszú sorban, remeg,

gőzölög az adomány-leves,
levehetetlen a szennyes.
Kifosztott szemetesek magánya,
megfagyott bejgli fogfájós íze...
és vérvörös alkonyon kóborló Isten.
Csend, sötét, magány köszön újszülöttre,
és végtelenné tágul az ünnep.

HA A TIED VAGYOK

Ha a tied e világon minden,
akkor én is a tied vagyok,
és akkor a tied minden vétkem
és e megkésztet ébredésem,
akkor a tied minden elhullajtott könnyem
és parlagon hagyott földem,
akkor a tied minden ki nem mondott szavam
és haragom, mely tehetetlenségemből fakad,
akkor a tied a megsebzett kegyelem
és minden torkomban rekedt felelet,
akkor a tied elnehezült szótlanságom
s minden áhítattal mondott imádságom,
akkor a tied elárvult kicsinységem
és angyalszárnyal takart emberségem.

MEGÉRKEZÜNK SORBAN

Te egy díszes márvány sírboltban,
én tán a golgota sötét vermében,
ő meg egy óriás madár csőrében
porladunk időtlenül,
a mindenség urának
lángoló gondolatában,
s ha az ács befejezi munkáját,
a díszes asztalra teríték kerül,
s fellobban olthatatlan lángja
a fénysugárból mártott gyertyának,
és megérkezünk sorban
a véget nem érő vacsorára.

HA CSENDES ESŐ ESIK

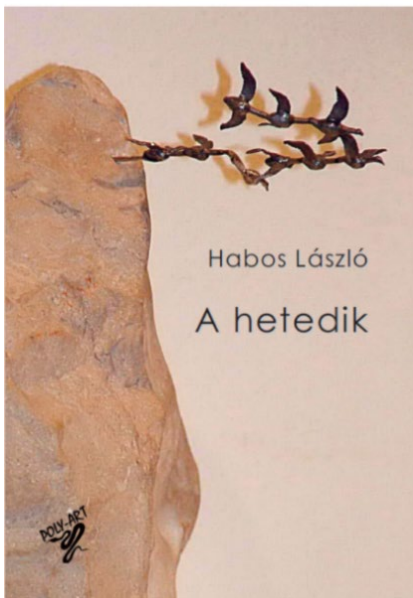
Egyszer szóltál,
de hangod behalkult
nehéz lélegzésembe.
Azóta összetartozunk,
miként árvaságom
és a macskaköves út,
ha csendes eső esik,
vágyad vágyamat keresztezi.

MA

Ma
valami szépet
szeretnék festeni
lelkem fővenyén
sarjadó gondolatokból,
arra az ódon keretbe zárt
kifakult vászonra,
ahova száműzni
akarjátok holnap
a teremtő Istent.

TE TENGERT LÁTSZ...

Te tengert látsz
s partjára kifutó habot,
bábeli hangzavarban
vörös felhőkbe süllyedő napot.
Én végtelen kék gondolatot,
hullámzó csendben
alámerülő szabad akaratot.
Te rab maradsz,
én eleven halott,
de innen nézve
végtelen a tenger.

FARKAS ISTVÁN

A LÁTÁS ÖRÖME...

Az egyedüli különbséget a lelki béke és konfliktus között az a szemüveg okozza, amelyen keresztül valaki figyeli az eseményeket, és a szemüveg kiválasztása teljes mértékben az illetőn múlik. (J. Krishnamurti)

Nem látni

Már elmúlt húsz is, amikor elhatározta, hogy egy reggel felszalad egy kétezres hegyre. Sietnie kellett, mert délelőtt már más programja volt, de kihagyni nem akarta. Az Alpokban volt. A csúcson száz méterrel minden ereje elhagyta és csak egy félórás csendes szuszogás után tudta lassan folytatni útját. Nem értette miért.

Már vagy harminc is elmúlt, amikor látta, hogy mindaz, amit korábban jónak, szépnek, igaznak és követendőnek tartott úgy megsemmisült egy hatalmas, addig alig ismert erő hatására, mintha sohasem lett volna. Akaratereje olyan gyenge volt vele szemben, mint a hangyáé az elefánt mellett. Nem értette miért.

Már vagy negyvenet is elérte, amikor rájött: hiába végzett egyetemeket, hiába születtek gyerekei, hiába állta meg a helyét a munkában, olyan helyzettel került szembe, amit nem értett. Egy másik ember cselekedete volt ez, ami minden eddigi tapasztalatát felülírta. Lelkiismereti okokból megtagadta a sorkatonai szolgálatot és ezért még a börtönt is vállalta. Mi ebben a logika? Miféle gondolkodás van e mögött? Nem értette és még kikövetkeztetni sem tudta. Amikor elmagyarázták neki, azt sem értette.

Már negyven is elmúlt, amikor egy addig számára ismeretlen társaság előtt képtelen volt értelmesen, összefüggően elmondani a saját gondolatait. Nem értette.

Már a hatvanat is elérte, amikor szembesült azzal a ténnyel, hogy nem tud egy helyzetben nem a szokásos módokon megnyilvánulni. Nem értette az okát.

Már hatvan is elmúlt, amikor szembesülnie kellett azzal, hogy azokat a zenedarabokat, melyeket otthon képes vagyok „zseniálisan” eljátszani, a legkisebb idegen jelenlét mellett erre képtelen volt. Nem értette.

Mindezek arra utaltak, hogy valami nincs jelen, nem a valóságot látja, képzelődik. Nem tudja követni a helyzeteket, hanem teljesen ki van szolgáltatva a körülményeknek. Erők hatnak rá, melyekkel szemben az akarata, elhatározásai, a megtanult jó egyszerű

ismerete semmit sem ér. Mintha csak a fejében lettek volna és érzelmei és teste nem ezek szerint működne. Ugyanakkor mindezek a megrázó tapasztalatok mélyen beleivódtak. És egy idő után keresni kezdte az okokat.

Megtanult beszélni, mások előtt zenélni, nyugodt tempóban órák hosszát hegyet mászni, nem reagálni azonnal sem a forma, sem a színek, sem az illatok hatására. Megtanult megállni akkor, amikor pedig már minden kész volt benne a megfelelő reakcióra. És megtanulta megérteni másoknak az övétől eltérő logikáját. Mégsem változott jóformán semmi. Kiderült, hogy hiába működik minden most már a kívánatosnak megfelelően, ha nincs meg a kellő hangoltság, egyöntetűség a részek közt. Hiányzik a felső vezérlés, ami összehangolná.

Vagy hatvanöt évesen kellett megtapasztalnia, hogy képtelen úgy végrehajtani egy egészen egyszerű fizikai gyakorlatsort kézzel, lábbal és fejjel, hogy közben érzékeld a testét és bizonyos ritmusban egyszerű szavakat mondjon ki, miközben érzi azok jelentését. Pedig egész addigi életét úgy élte le, hogy ebben – elméletben - biztos volt. Kiderült számára, hogy amiben addig biztos volt az egy jól működő mechanizmus, ami minden helyzetben igyekezett megőrizni a szokásos, begyakorolt rendet. És nagyon jól működött, hiszen már lassan hetven éve életben tartotta őt. Amint megjelent egy szokatlan, váratlan helyzet, azt kezelte: lefordította valami ismert logikai sorra, mozdulatra vagy érzelmre és a túlélés, vagyis az önmegerősítés érdekében azonnal reagált rá. Ahogy megfigyelte - hihetetlen sebességgel és erővel működött. Minden kártya nála volt. Semmi sem volt képes őt meglepni. Egyetlen kis repedést talált csak ezen a várfalon: képes volt egy adott helyzetben a teste, önmaga valósága felé irányítani figyelme erejét. Akkor egy pillanatra megtört a mechanizmus ereje és megnyílt egy másik világ. A valóság egy másik szintje. Az élet egy másik szintje. Önmaga egy másik szintje. Egy-egy pillanatig tartott csak, de már ott volt az íze, az illata, a színe. Elsőre félelmetes volt, de valóságos, így elkezdett barátkozni vele.

A REST elnevezésű módszert (Restricted Environmental Stimulation Therapy/Technique) leredukált környezeti ingerhatások terápia/technika) Dr. John C.Lilly a bethsedai, marylandi Lelki Egészség Központ professzora fedezte föl, miközben az agy tudatos tevékenységeivel kapcsolatos kutatásait végezte, és megpróbált rájönni, hogy vajon az agynak szüksége van-e külső ingerekre ahhoz, hogy tudatosságát megőrizze. Dr. Lilly megállapította, hogy a gravitációra, a fényre, a hangokra történő reakálás a központi idegrendszer 85%-90%-át foglalkoztatja. Dr.

Lilly megalkotott egy olyan rendszert – a meditációs tartályt -, amely minden lehetséges módon kirekeszti a környezeti hatásokat.(HVG 2008 április)

Eddig a tudományos-ismeretterjesztő cikk részlete. Ugyanakkor ott a sok kérdés vele kapcsolatban. Igen, nagyon jó dolog az egész testnek a szinte inger nélküli lebegés. Aki kipróbálta a meditációt az ismeri ezt az érzést és hatását. Lecsendesít, feltölt, érzékennyé tesz a külső ingerekre, megismertet saját belső valóságunk működésével. Ugyanakkor viszont mire kellenek a külső ingerek? Minek az érdekében kell állandóan érzékenyen alkalmazkodni, azonosulni mindennel? Minek az elvesztése jár ilyen tápláló, feltöltő, jó érzéssel? Miért nem alszunk állandóan, ha ilyen jó? Mit jelent a heves megrázódtatások sokkoló hatása és mély berögződése? Mit táplál? Miről is van szó? Darálni vagy relaxálni? Darálni, majd relaxálni, majd újra darálni és újra relaxálni? Darálás közben relaxálni vagy relaxálás közben darálni? De ki? Gurdjieff azt mondja, hogy szilárd táplálék nélkül hosszú heteken át képes ellenni a szervezet, levegővétel nélkül néhány percig, benyomások nélkül egy pillanatig sem.

Jézus harminc évig csendben végezte a munkáját, majd mikor összegyűlt benne az értelem, a türelem és a figyelem, a lelki békéhez szükséges anyag, vagyis amikor megláthatta saját és a körülötte lévő világ valóságát, körbejárva egyszerű példákon át beszélni kezdett az ittlévő, bennünk lévő, rajtunk, a látásukon forduló Országról és annak gyümölcseről.

Látni egy pillanatra

Vigyázz rá és szólj ha sírna – mondta a mama az ötéves, mindig mozgó, incselkedő, ugrabugra kislányának. Fölmegyünk az emeletre, megmutatom a dédinek a szobát – tette hozzá. Mikor visszajöttek a kislány éber, figyelő szemmel ült a modern mózeskosár mellett, amiben hatnapos kishúga az igazak álmát aludta. Amikor a papa hazajött és kicsit lenyugodott, megállt a mózeskosár mellett és – szinte csak magának – ezt dörmögte: te jó Isten, mennyi gond lesz még ezzel. A kislány értetlenül nézett rá.

Az esőtől még vizes volt a magas fű, így csak a murvás úton sétáltak. A kis kóbor macska már elcsavargott valamerre és a kis, hároméves lány valahol lemaradt. Amikor a beszélgetésből kiszakadtak és visszafordultak látták, hogy ott guggol az úton. Többször is hívták, de meg sem mozdult. Amikor nagyapja odaért megkérdezte: mit találtál? A kislány a földre mutatott, de nagyapja nem látott semmit. Mi az, nem látom –

mondta és lehajolt a kislány mellé. Akkor az óvatos, lassú mozdulattal felemelt és a tenyerébe tett egy icipici lepkeszárny darabot. Ó – mondta a nagyapa – ez csak egy nappali pávaszem szárnyának darabja. Szép, de most már gyere, mert anya vár és még a kismacskát is vissza kell vinni az anyjához. A kislány kifordította a tenyerét, a kis lepkeszárnydarab – a csoda - visszahullt a földre és ő már szalad is anyjához.

Hét évenként megújul minden sejtünk. Egy folyamat vagyunk. Az egy sejtől az emberré válásig tartó folyamat. Az első kilenc hónap jelentősége sokkal nagyobb, mint a hátralévő akár 90 évé. A születés utáni első pár év sokkal nagyobb, mint az azt követő évtizedeké. Emberré válni. A tudat fejlődése, a lelkiismeret fejlődése, az érzékenység fejlődése az apparátusban. Minden, ami ezt az alapvetően természetest nem engedi megnyilvánulni, vagyis minden és mindenki szokásos, belénk nevelt viselkedése akadályozza ezt. Ez a viselkedés, ahogy a miénk is, önmagát akarja árulni, kifejezni, megnyilvánítani, erősíteni, reklámozni, hogy a többiek szeressék, értékeljék. Van bennünk egy kicsi gyermek, aki nem kap enni, aki éhez, aki nem tud beszélni (enfant: franciául gyerek – szó szerint: aki nem beszél). Az ő tápláléka a tekintet, a belátás, az intuíció, ami belát, bevilágít a tudatalattiba. Ez a kicsi gyerek a lelkiismeret. Egy mindennapos, mindennap elhatározott másféle irányultság kell ahhoz, hogy megkapja a táplálékát. Egy folyamatos, újra és újra létrehozandó megfordulás, mert újra és újra elvész a figyelem a reklámokban. (M.Péterfalvi)

Hogyan lehetséges összegyűlni hagyni az értelmet? Meditációs kádban ülve? Vagy teljes odaadottsággal, jószándékkal és logikus értelemmel darálva a hétköznapi zajában? Tanulva és tanulva könyvekből, mások gondolataiból, mások leírt tapasztalásaiból idézve? Vagy...? Megtanulni lélegzetet vagy szilárd táplálék nélkül élni, esetleg tíz centire lebegve a talaj felett? Elviselni minden megpróbáltatást és engedelmeskedni mindennek és mindenkinek? Megismerni az ismeretlent a bolha bal hátsó lába végén lévő furcsán görbe karom szokatlan formájától a Kepler B2-nek nevezett, 1000 fényévre lévő bolygó felszínéig?

Egyszerűbb ateistának lenni, aki azt gondolja, hogy harapásra lettünk teremtve. És egyszerűbb jámbor kereszténynek lenni, aki bizakodik Isten kifürkészhetetlen akaratának teljesedésében, s abban, hogy az mindent megold közreműködésünk nélkül is. S jóval nehezebb Jézus tanítványának lenni, és követni őt. Abban, amit csinált. S úgy, ahogyan csinálta. Hátha

valóban Isten fia volt!? S ha az volt, akkor tudta, hogy Merre Menjek!? (2003. Bulányi György: A hetvenszer hétszer nevetségesen kicsi szám)

Mi a közreműködésünk? Környezetünk mindig, minden pillanatban megmondja a teendőt. De vajon miben is működünk közre? Talán nem kifürkészni kellene a kifürkészhetetlent, hanem engedni hatni. Vajon a Mester ezt tette és úgy, ahogy a környezete igényelte? Ki volt a sűgője? Megmondta!

Ezt mondták a tanítványai: Mely napon fogsz nekünk megjelenni és mely napon fogunk látni téged? Jézus mondta: Amikor levetitek szégyeneteket, fogjátok ruháitokat és lábatok alá teszitek, mint a kicsiny gyermekek, és megtapossátok, akkor meglátjátok majd az Élőnek Fiát, és nem fogtok félni (Tamás 37).

Látni

Az ember napi biológia ritmusát három tényező határozza meg:

- a külső ingerek fajtái, és azok intenzitása,
- a belső biológiai óra,
- a test belső állapotai.

A napi ritmust circadian ritmusnak is nevezik (latin: circa – körül, dia – nap). Jelenlegi tudásunk szerint az emlősökben a napi ritmust az agyban lévő agyalapon elhelyezkedő mag (suprachiasmatic nuclei – SCN) vezérli, amely a hipotalamusz előtt helyezkedik el. Az SCN mintegy 10 000 neuronból áll, melyek az agy középvonalában, mindkét oldalon megtalálhatók. Ha ezek a neuronok megsérülnek, a napi ritmus felborul. Az SCN működését a melatonin nevű hormon befolyásolja, amely többek között a szívritmusra is hatással van. Kutatások szerint a szervezetben lévő túl kevés melatonin emeli a vérnyomás értékét. A reggeli fény a becsukott szemem keresztül az agyba jut, és ott az SCN a tobozmirigy melatonin termelését csökkenti, ezáltal elősegíti a szervezet ébredését. Sötétségben a folyamat fordított módon játszódik le: a fény hiánya a tobozmirigy stimulálásával növeli a melatonin termelését, ez pedig elősegíti az elalvást. (DOKSI.HU).

Anyagokról van szó – mondják a mai biológusok. Pontosan meghatározott szerkezetű, intenzitású, felépítésű és speciális tulajdonságokkal rendelkező anyagokról. Éppen úgy, ahogyan a legkülönbözőbb érzelmi megnyilvánulásoknál, a szerelemnél, a hálánál, a dühnél és agresszióknál, a szeretetnél és a gyűlöletnél. Ezek pillanatnyi mennyisége, aránya, hiánya és többlete

– vagyis a test belső állapotai, született adottságai és a külső ingerek – határozza meg minden megnyilvánulásunkat. Erről még szemléletesebben írnak az alábbiak.

Az élőlényeknek szintén közös tulajdonsága, hogy bennük molekuláris motorok, és molekuláris gépek működnek. Mind a molekuláris motorokra, mind a molekuláris gépekre igaz, hogy az ATP hidrolíziséből származó energiát felhasználva mechanikai munkát végeznek. A különbségtétel a motor és a gép elnevezés mögött azért indokolt, mert vannak olyan molekuláris eszközeink, amelyek fő funkciója maga a mozgás, míg a gépeknek további funkciói is lehetnek. A molekuláris gépek általában szupramolekuláris komplexek, ahol minden komponensnek, mint egy gép alkatrészeinek, jól meghatározott funkciója van (köztük van a mozgás, mozgás is). (Pál Gábor és Nyitrai László az ELTE tanárai A biokémia és a molekuláris biológia alapjai, 2013.).

6 év, amíg annyi látási tapasztalat jön össze egy gyerekben, hogy biztonságosan közlekedik, mozog. Újabb évek, amíg megtanul táncolni, korcsolyázni és hegyet mászni. A hároméves korban megvakulnak, aki miután 40 év múlva megoperálták látni kezdett évek, évtizedek kellettek, amíg mindent másképp kezdett látni, miután valaki felébresztette (megoperálta). Nincs elég anyaga (információja) arról, amit lát (mint álló fákat látom az embereket...).

Minden régi látás éppen kialakult rutinjával akadályozza az új látást. Gyakorolnia kell! A helyzetekhez kötött fogalmak, amiket megtanítanak neki, csak a megszokott, a szokásos látás továbbvitele, amire az életben szüksége van, de nem a valóságot mutatja. Olyanokkal kell együtt lennie, akik másképp akarnak látni, mert már egyszer másképp láttak – hacsak egy-egy pillanatra is. Ha egyszer látott, másodszer is fog, és ha gyakorolja végül már folyamatosan látni fog – mindent új módon. Ugyanakkor le kell jönni a hegyről..., vissza kell térni, de folyamatosan egyensúlyozva. Ehhez az új látáshoz viszont még nem kapcsolódnak szavak, fogalmak. Nem lehet beszélni róla, csak „olyan, mint...” formában. Nem erre neveltek minket. Erre nem készítettek fel. Ismét itt a kialakult rutin hatalmas ereje, ami minden változást megakadályoz: újra kell születned...

Miért jó, ha valaki látja a valóságot? A valóság, akár a tudomány oldaláról nézzük – lásd agykísérletek és látási kísérletek – akár a szent tanítások oldaláról, sehol nem beszélnek személyiségről. Erről nem valóságként, hanem a valóság meglátásának akadályaként beszélnek.

A személyiségről, mint a lényként létezéshez szükséges képességről beszélnek, amit a környezet alakított ki és generációról generációra továbbadódik a lényként fennmaradás érdekében – erkölcs, szokás, társadalmi, törvényi rend formájában. Ugyanakkor ez a képesség okozza minden bajunkat és szenvedésünket. Ez sért és sérül, ez tud és nem tud, ez emlékszik és felejt, ez irigyl, ez tiltakozik az igazságtalanság ellen, ez ítél az igazságra hivatkozva, amit nem ismer, ez tapsol és ez fűtül, ez vágyik dicsőségre és ez tör a teljesítményekre, ez hódít és ez hódol, ez hozza létre a kasztokat és az isteneket is ez teremti. Ez boldog és ez szenved, mert nem lát. Nem látja a valóságot, amiben helye van, mint emberi képességnek, de nem ennél többként. Ha a látás következtében a helyére kerül a személyiség (lépj mögém..., kövess... fordítja az írást Gromon András), megváltozik a lény élete is. Megfordul. Már nem ő lát, nem ő tud, nem ő ítél, nem ő teljesít, nem ő uralkodik, nem ő hoz létre hierarchiákat, hanem látja, hogy mindez adódik egy nagy egész törvényszerű működésén belül, annak következtében, amiben pontosan meghatározott helye és szerepe van a lényének és személyisége szerepléseinek is – ha képes látni vagyis átadni a vezérlést a „gazdának”. Akkor már nem „lépj mögém” az utasítás, hanem a „menj...!”. Ezért fontos ennek a látásnak a megszerzése. Ugyanakkor ez a munka nem kis dolog. Nem lehet megvenni, nem lehet ellopni, sem megtanulni valakitől, sem erőfeszítéssel elérni, mint a Mount Everest csúcsát. Önmagától megtörténik abban a pillanatban, amikor az ehhez szükséges belső feltételek (anyagmennyiségek, minőségek és ezek összhangja) mind létrejöttek. Létrejöttükhöz azonban mindent el kell távolítani, ami ezeket akadályozza. Ezen nyugszik a tudatosan megtisztított életrend - mondja Hamvas Béla, bár amikor hozzáteszi a Mágia szútrában: önmagát a tökéletes tisztaság állapotába emeli - nem látja mit mond, mert senki sem képes önmagát a hajánál fogva felemelni. Ez csak törvényszerűen megtörténni tud. A szent könyvek ezért beszélnek tisztítási feladatról, aszkézisről, belső munkáról, és kezdetben az erkölcsi szabályokról, mint kezdeti és aztán folyamatosan fenntartandó feltételek betartásáról (hegyek elhordása, völgyek feltöltése). Adni, szolgálni és szelídnék lenni, hogy megszabaduljunk mindentől, ami gyarapít engem és így útban van, vagyis az „én teszem”-től, a személyiségtől. Az már egy egészen más élet, amikor a megfordulás, a felébredés, vagyis a látás bekövetkezett, majd állandósult – mondják a szentek. Innen beszélnek a Szentek, a Tudók, a Bölcsék életéről – a Jordán, a damaszkuszi út, a Pünkösöd utáni életről. Ők látnak, a helyükön vannak, betöltik azt a szerepet,

amiért idejöttek. Emberként, nemcsak létezőként – akár igen magas erkölcsi, filozófiai szintű létezőként - élnek. Ők is szenvednek, de már önként; ők is dolgoznak, de már tudatosan, vagyis teljes lényükkel, nemcsak egyes funkcióikkal, melyet a személyiségük az adott helyzetnek, külső hatásnak megfelelően kapcsol be vagy ki. Ismerjük őket. Itt élnek közöttünk. Felnézünk rájuk, bár lenn vannak, mert a bennük összegyűlt anyag hatása kisugárzik – tekintélyt ad. Mossák a lábainkat, adnak és szolgálnak, szelíden – minket, mindenkit, mert hallják „apuka” hangját és látnak. Azt mondjuk: látjuk őket, de nem tudjuk, mit beszélünk. Az én látja – talán – őket, de nem azzal a látással, amit nekünk ők tanítanak. Erre a látásra csak törekedni lehet; értésre, érzésre és érzékelésre, egy másféle, egy gyermeki érzékenységre törekedni egy más módon, mint a szokásos, a megtanult és tanított.

Agyunk ma háromszor akkor, mint lennie kellene – a többi emlőshöz képest - a testsúlyhoz viszonyítva. Hogyan tudtuk megnöveszteni az agyunkat? Az agynövekedéshez többszörösen telítetlen zsírsavak kellene, de nem elég ezzel tömni pl. egy patkányt. Kialakult egy mechanizmus az emberen belül, ami ezeket a zsírsavakat az agyba továbbította. (Spectrum tévé. Emberré válás: a vizimajom elmélet)

Vajon kinek kellett ez a változás, hogy kialakította ezt a mechanizmust? Ha valakinek nincs étvágya, nem eszik. Betegségnek nevezzük. Ha valamire nincs szükség (nem szűkös valami), akkor nem jön létre. Ez tényleg csak zsírsav lenne vagy van ott valami másféle anyag is, amit még nem ismerünk? Tanítóink folyamatosan – korról korra – arról beszélnek, hogy ha nem találjuk meg az elveszettnek hittet, nem fedezzük fel az elleplezettek látszót, nem lépünk be egy zártnak látszó ajtón, nem gyűjtjük össze a termést, nem szabadulunk meg a magunk készítette börtönből semmi sem valósul meg a lehetségesből. És élnek élték a lehetőséget, amit egyesek örömhírnek, mások felébredésnek, megint mások újjászületésnek és sokan meghalásnak neveztek.

Mi ez az örömhír? Miért öröm és miért lettek annak idején a farizeusok és írástudók ilyen idegesek tőle? Volt egy Istenképük a Teremtő Istenről és volt egy másik – egy titkos - a Logos Istenéről, a Visszateremtőről. De mindkettő hatalmas volt és messze felettük állt, mérhetetlen szakadék választotta el az emberi léteztől, a léttől. Megnevezhetetlen és szigorú volt az egyik, a másik pedig rejtőzködő, elrejtett.

Jött Jézus és azt mondta, hogy az én Istenem olyan, mint az apukám. Elmondta nekem mi a baj velem, veletek és hogy van remény, mert már elérhetitek ti is – hisz látjátok mit tesztek -, itt van a közeletekben, minden egyszerű ember közelében. Rajtatok fordul – mondta -, hiszen bennetek és köztetek van az árok, ami viszont áthidalható, ha megfordítjátok gondolkodásotokat, látásotokat, hallásotokat vagyis a saját lényetek és a világ látását. Rajtatok fordul, mert aki a túlparton vár rátok, az semmi mást nem akar, mint ezt a felé fordulást. Erre a lehetőségre teremtett benneteket és ez most már eljött. Ez az örömhír. Minden esetben, amikor bármilyen teremtett dolog felé (magatok és a másik felé is) úgy fordultok, hogy látjátok a túlparton várakozót is, épül a palló. Az egész teremtett világ itt a Földön erre a pallóra várt. Rajtatok fordul, hogy épül-e vagy sem. Nem az emberiségen, hanem személy szerint rajtatok az emberiség, a Föld és a Mindenség érdekében. Ha ezt meglátjátok, akkor látni fogjátok, hogy nincs, nem is volt palló csak az anyagotok volt kevés és nem megfelelő.

Ennél megbotránkoztatóbbat nem mondhatott: Isten bennetek van! Én vagyok Ő.

Ennél nagyobb örömhírt nem mondhatott: Isten bennetek van! Lássátok magatok! Az Én bennetek az élő kenyér.

Egy mérhetetlen mély és széles szakadékot egy pallóval áthidalható árokká kicsinyített. Tanítása ennek a látásnak a megszerzését célozta. És tudta, hogy abban a helyzetben, amiben hozta és ezt kínálta még a legnehezebb volt. És talán azt is, hogy a mai napig a legnehezebb feladat. Ma, látszólag még sokkal nehezebb és mégis. Valami lassan épült, mert mindig voltak olyanok, akik - ha nem is értették, de - követték a látás megszerzésének tanítását. Mammon minden, ami ezt az együtt-látást akadályozza. Így minden lehet Mammon és minden lehet pallóépítő. Ez benne a nehéz. Ezért fordul rajtunk, a látásunkon. Ezt élte a tanítványok elé három éven át: látták ahogy ő lát; hallották, ahogy ő hall; látták, ahogy ebben a látásban cselekszik; hallották, ahogy ebben a hallásban hallgat vagy éppen beszél. Megtapasztalták – vagy éppen semmit sem tapasztaltak csak megbotránkoztak - azt a mérhetetlen belső összhangot, ami pallót biztosított számára és a világ számára. Itt volt a Mennyek országa, miközben itt volt az „Evilági” ország és a Sátán országa is. Láta mindhármát együtt, látta a helyüket és egymásrautaltságukat is – belül és kívül is. A helyén volt: a pallón állt és mindkét karja kinyújtva. Ennek a képnek a látása is lehet Mammon és lehet lehetőség.

Rajtunk fordul. A belső összhangunkon – mondják a látók. Azt mondjuk, ahogy nekünk is tanították: a gondolat, szó és cselekedet egységén. Erről szó sincs. Milyen gondolat? Milyen szó és milyen tett? Ha a gondolatot nem előzi meg a Szó, a valódi szó, akkor az csak egy szokásos gondolati reakció lesz valamilyen külső ingerre. Ha azonban a Szó, a Hang az első, amit meghall az elme és ezt követi a tett, a test mozdulata, akkor az egy megfordult, egy valóságos tett lesz. Ha valaki néz és amit lát, az ennek a Szónak egy közvetítője, akkor valóban lát. Amit lát az beszél hozzá, a jelentését beszéli, jelent, jelez számára. A gondolatán keresztül jelzi, jelenti, beszéli azt, amit tennie kell, vagy nem kell. És az a beszéd: a kimondott szó, amire tanítottak, fel sem merül.

Szellemi anélkül, hogy azt hangsúlyozná, és anyagi anélkül, hogy azt előtérbe helyezné, örömet kelt anélkül, hogy ez benne külön szándék lenne és anélkül, hogy a szenvedés mélységeit megérintené. A legkisebb tárgyban meg tudja látni a legnagyobbat, egyetlen kézmozdulatban a bolygók keringését. Az emberbe és a világba épített meg nem változtatható rend és szabály tudatában van és tudja, hogy e rend, még ha a legszigorúbb is, soha az életet nem sérti, mert nem a kényszer, hanem a szabadság jegyében áll. Művészi, anélkül, hogy ez benne külön szándék lenne. Egzakt tudása van, anélkül, hogy azt külön akarná. Amit csinál, azon a szépség bélyege van, de ez azért történik, mert azt emeli ki, ami a dologban a legmélyebb. Mindig arány és összhang, de sohasem a gazdagság és a feszültség rovására. Mindig a valóság teljes sokszerűségében, de mindig egységben. Egyéni, de nem önkényes. Egyetemes, de nem közönséges. A rész és egész viszonya számszerű, de nem élettelen, mert a szám benne ritmus. A világban semmi sincs, ami csupán önmaga lenne, mert minden létező jelképe valaminek, ha másnak nem, saját ellentétének, és azt magába rejti. Úgy látszik, úgy növekszik, mint a kristály vagy a fenyő, de minden mozdulata tudatos. Semmi hasznot nem hajt, mégsem lehet meglenni nélküle. Ha azt mondja, nincs kevésbé természetes, mint természetesnek lenni, azt gondolja, hogy természetellenesebb, mint természetellenesnek lenni. Derűje komolyságában és komolysága derűjében van. Amit lát, minden jelkép megismételhetetlenül egy. (Hamvas Béla: Orpheus)

És néhány gyakorlati tanács a tanítóktól:

Ha csinálsz valamit, adj bele apait-anyait a szállítást és a csomagolást is beleértve...

Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szíveddel, teljes lelkeddel, minden erőddel.

Semmit se csinálj úgy, mint a többiek..., vagy mindent tégy úgy, mint azok...

A ti atyátok azt mondja..., az én atyám pedig...

Mindenkinek ki kell raknia a saját puzzle-ját, ami végtelen elemből áll és fogalmunk sincs a teljes képről. Ugyanakkor bennem van az egészet látó csak el van fátyolozva, így jelen állapotomban, amikor nincs kapcsolat velem, képtelen segíteni a kirakásban. Ha nem rakom ki egy számomra lehetséges szinten a puzzle-t, akkor kirakódik az, ami belőle egy alacsonyabb szinten törvényszerűen lehetséges. Csak a készülék állapotán, Krishnamurti szerint a szemüvegen múlik a puzzle minősége, ami viszont az én döntése.

Szenvedés = hozzáadni valamit a valósághoz (mindenki ezt teszi).

Látni = megszabadulni az illúzióimtól (Antony de Mello)

Kőbánya, 2015 szeptember 1.

HEGYI BÉLA

ISTEN EGYEDÜL VAN

Isten nem halt meg, amint azt elkeseredett filozófusok és botcsinálta ideológusok állították, nem is alszik, amint azt hízelgő vulgármaterialisták, akik vacillálnak hit és nem-hit között, szeretnék bemagyarázni a gyanakvó tömegnek. Hogyan is térhetne nyugovóra, amikor az ember folytonosan megzavarja, fölveri pihenéséből, tüzet okád földre és égre? Talán fáradtan ledől néha egy-egy csillagkereketre, talán elnyújtózna egy-egy galaxis tövében, de fáradtsága nem ereje gyöngüléséből fakad, relaxációja nem lehet felfrissítő kikapcsolódás, mert elborzad embere láttán, annak gaztetteitől, hamisságától, torzulásaitól. Nem, Ő nem ilyet teremtett. Nem az állatvilágba visszasüllyedő lényt. Várt és várt évmilliókon át, hogy végül mégiscsak az lesz belőle, aminek szánta: saját képe és hasonlatossága a glóbusz méreteiben. Annyi, de annyi lehetőséget adott eddig a javulásra. Reménykedett, hogy ebből az ösztönös bűnözöböl idővel nem válik tudatos gonosztevő, hanem – fölismerve cselekedeteinek következményeit, istentelenségének járványát – meggyógyítja önnönmagát, s békét és harmóniát hoz a világegyetembe. De mindennek az ellenkezője történt.

Hiába küldte tanúként előbb Buddhát, utána Jézust, hátha testet öltött szavai hitelesebbek és meggyőzőbbek, nem hittek egyiknek sem. A Magasságbéli türelemmel viselte a szörnyű háborúkat, a természet gyilkolását, az úr gőgös hódítgatásait, ami olyan óriási összeget emészt föl, hogy ezzel megszüntethető lenne planétánkon az éh- és szomjhalál, a hajléktalanság, s megállítható a flóra és fauna pusztulása.

Az ember kiégett, lelkét vesztett, csökkent lény lett, akiből kifogyott a szeretet, a megértés, a jövő féltésének aggodalma. Hekatombákat tervez, s hajt végre rafinált módon, élvezettel, egyre nyíltabban, a média szolgálatát is igénybe véve, hadd lássák, nem fél senkitől és semmitől, sőt közönsége szemébe nevet, mert neki hatalma van, megbízása az öldöklésre, kínzásra, nyomorításra. Úgy tűnik, a borzalmas 20. századnál is szörnyűbb századot készít, mert bár még az elején vagyunk, máris túltettünk az előzőnek kezdetén, és a folytatás iszonyatai ímhol kirajzolódnak. Istenünk belebetegszik ebbe. Erőnléte csakis tőlünk függ. Immunrendszere lassan csődöt mond, mert legfőbb energiája, a szeretet, amit mi küldhetünk neki innen láthatatlan impulzusokon, éteri frekvenciákon, sugárzásokon át, el- apad. Az ima, a jóra való, a cselekedetek humanitása, egymás befogadása, a megbocsátás, a kölcsönös tisztelet, a készséges hála – kifogyóban. A Magasságbelit nem fűti az ember szeretetmennyisége és minősége, az az erőforrás, amely nélkülözhetetlen összekötő bázis Isten és ember között. Hiányosan érkezik a vitalitáshoz szükséges táplálék.

Elhagyta Őt a világ. Hiába ragaszkodott hozzánk mindezedáig, hiába kérlelt, parancsolt, rimánkodott, figyelmeztetett, nem tudtuk szeretetünkkel sem feltölteni, sem megvigasztalni. Isten egyedül maradt ön- magával. Hű társa, az ember hátat fordított Teremtőjének. A hit is beszűkült: vagy konvencionális, vagy hierarchiális, de nem mozgalmá vált, szakralizált tevékenység, melynek középpontjában Jézus áll. Hogyan is lehetne, amikor papjai közül egynéhányan – az Ő nevében, s palástjában – politikai propagandát üznek, nemegyszer mise keretében, agitációt folytatnak anyagi juttatásokért, hatalmi pozíciókért, s híveiket olyan kötelmekkel sújtják, amelyeket önmagukra nézve nem tartanak előírásosnak. Az imádság háza, mely minden- kié, így válik maga is kirekesztővé, személyválogatóvá, ahol csak bizonyos politikai kurzus támogatóit látják szívesen.

A sötétség hadoszlopai, melyeket Hamvas Béla a káli juga, a fekete kor- szak jövőteleként idéz föl,

megdöbbenő következetességgel fogják át a Földet, kontinensnyi területeket árasztva el, nem kímélve senkit és semmit, sem embert, sem természetet, sem intézményt, sem szentséget, megmérgezik az emberi értelmet, összekuszálják az érzelmeket, tönkreteszik az ápoltság viszonyokat, egymás ellen fordítják a családok tagjait, ellenségé ugrasztják össze a barátokat, az állatokat és a növényeket támadásra indítják uraik, fogyasztóik és fogva tartóik ellen, mígnem az örült tehetetlenség, a csillapíthatatlan gyűlölet és az istentelen rettegés olyan fegyvereket ad az emberek kezébe, amelyekkel képesek romba dönteni a világot. Kérdés, akkor előlről kezdődhet-e a történelem, vagy az ember, mint olyan végképp leszerepel Isten képzeletében és az univerzumban?

Sokat, nagyon sokat beszéltünk s beszélünk a szeretetről. Főképp a humán tárgyban, az egyházi prédikációkban, az emberi kontaktusok szó- virágaiban. De vajon mindig komolyan gondoltuk-e? És legkivált: Úgy is cselekedtünk-e? Bizonyára mindig megrekedtünk a szavak, a szép udvarlások és hamis tisztességek szintjén. Miképp jutottunk volna el különben a totális hanyatlás ciklusáig, ehhez az utolsó határállomásig? A véghelyzetig, amikor a mindenség összeesküdni látszik ellenünk? Ketten maradtunk: Isten és az ember. Semmi nem köt minket semmihez, csakis az Ő jelenléte, agilitása, megbocsátó teljessége bír megoldással és magyarázattal. Kiprélhetünk magunkból még egy kis szeretetet, hogy dinamizmust kölcsönözzünk ennek a relációnak, de nem csalunk-e megint? Nem ígérgetünk-e, mint eddig is számtalanszor? Nem az érdek, a pillanatnyi menekülés készlet-e, hogy most, sarokba szorítva – cunamiba, sárba, éhezésbe, epidémiába, tűzőzönbe, vérbe és verítékbe kényszerítve, mikor már „az ember végképp terhe lett a Földnek” – fogadkozunk és könyörögjünk? Szeretetünk az egyetlen, amit önként áldozatul kínálhatunk, a valódi, őszinte, tágan mért szeretet, hogy kiközzünk Istent monumentális magányából. A gyöngédség, a jóra való hajlandóság keringését beindítsuk ebben a kolosszális közlekedőedényben, mely közte és köztünk áramoltatja kötésünk molekuláit, meg- akaszthatatlanul. A szeretet, amely mára már unalmas közhely lett, és elcsépelet regénytéma, miközben táplálja ezt a teremtői viszonyt, a szeretet egyúttal az ember és az Isten kétoldalú szövetségének egyetlen erőforrása. Ha kivész belőlünk, nincs, mi fönntartsa többé ezt a szövetséget.

TEKES ÁGNES NÓRA

SZEGHEŐ JÓZSEF**ALIAS TOTYA***"Én nem tudom, hogyan kell.**Bármit. A "dolgot".**Csak van, hogy sikerül (nem is kevészer)**- de, hogy is mondjam? n e m: nekem.**Hangszer ne legyen büszke a zenére."**Fodor Ákos: Önismeret*

Számomra a három piarista egyike, az arany középut, aki mindig példakép marad.

A triumvirátus mennyei tagja (Varga Zoltán irodalom – Mosonmagyaróvár, Farkas István = Lupus hittan – Dunasziget, májusban volt a szentelésük 44 éves).

Ő adta a stabil pontot számomra, mely sokkal inkább oszlop/tengely volt, mint pont.

Forogni, elcsángálni és visszatérni lehetett. Úgy közvetítette az istenit, hogy eközben két lábbal a földön tudott maradni.

Eszembe jut, egyszer levetített egy 10 perc körüli filmcskét, melynek Balance (Egyensúly) volt a címe. Totyában, mint fizikusban, megvolt ennek a képessége, mint Isten szerény szolgálója pedig bírta e tulajdonságot.

A testvéremnek a reáltudományaival segített, én 18 éves korom óta koptattam sajátos birodalmának, a Zeneteremnek küszöbét – mely már akkor igen jól felszerelt volt, főként olasz adományú lejátszókkal – ifjúsági hittanjin.

Engem irodalmi vénájával, beágyazásaival és az énekhangjával nyűgözött le.

Sohasem feledem, ahogy a Pireneusi pásztorok karácsonyi dalát gitározta és énekelte, azzal a történettel fűszerezve, hogy egyszer egy általános iskola karácsonyi műsorának bevezetőjében is előadták, és kollégák mesélték, hogy a terem hátuljában a legvásottabb kamasz-srácok gúnárnyakat növesztve figyeltek az első akkordok pendülése után. Dallamuk szárnyán elálltak a lélegzetek-légvételek, tapinthatóvá lett a csend. Fölről kötődünk mind, azokban a pillanatokban!

Hűségét jellemzi, hogy bárhova helyezték, Szegedről, majd a fővárosból is elautózott, majd vonatozott hozzánk, metróval bumlizott felnőtt hittanos csapatához.

Ez láthatóvá vált az életét végigkísérő ételválasztás, a szalonna, hús, egyszerűen elkészített étek, tiszta ízek mellett letett voksában.

Ragaszkodásában a lírához, a mesékhez, a haikuhoz.

Jöhetett népdal és taizei ének – zenei mindenevő és -értő volt!

Mindig újakat olvasott, nem volt alkalom, hogy ne hozott volna valami magvasat, remény-teljes gondolatot szép kis cetojkáin.

Emberi nagysága nyavalyái viselésében, elhordozásában még ragyogóbb, maradandóbb lett alakja – nyühetetlen flanelinge, mellénye, téli szandálja dacára.

Ígérte, hogy szervezi a Fodor Ákossal való találkát a pesti Piárban, nyúztam érte párszor, aztán..., aztán 2015 vitt mindent, a költőt, Totya édesanyját és a számomra kedves, meghatározó szerzeteseket.

Gyalogolni világeletében tudott és szeretett, mellette szedni kellett a lábaim az utcán. Leginkább akkor fújta a "Tavaszz, tavasz, gyenge tavasz, ki füvet, fát megújítasz" fozslányt.

Milyen érdekes, hogy pontosan a napokban akadt elébem a teljes (moldvai népdal) szöveg:

*Tavaszz, tavasz,**gyenge tavasz.**Tavaszz, tavasz,**szép zöld tavasz.**Ki mindeneket újítasz,**fákat virágba borítasz.**S e madárcák esszegyűlnek,**jaj, be szépen zengedeznek.*

Számomra különös és harmonikus megtestesítője volt az állandóságot adó hagyománynak és az élet változását, újulását hozó modernnek, melynek igenlésében szervesült.

A BTV stagnálása, sorvadása mutatja, hogy Totya nélkül mennyire más a világ itt lenni, de micsoda mozik lehetnek ott fenn 5 év óta!

A hangját, zengedezéseit, mondatait azóta is sokszor halló: Nóra

Kecskemét, 2020. szeptember 17-18.